№ 88 (1901)

Серада, 19 мая 2004 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць —
5 разоў у тыдзень
Выдавец:
УП «Народная воля».

Кошт свабодны.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

E-mail: nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Надвор'е

У Мінску сёння ўдзень чакаецца — +15...+17, без ападкаў, уначы — +8...+10, дождж; у Брэсце ўдзень — +15...+17, без ападкаў, уначы — +10...+12, дождж; у Гродне ўдзень — +13...+15, без ападкаў, уначы — +8...+10, дождж; у Віцебску ўдзень — +15...+17, сонечна, уначы — +7...+9, дождж; у Гомелі ўдзень — +16...+18, сонечна, уначы — +8...+10, без ападкаў; у Магілёве ўдзень — +17...+19, сонечна, уначы — +7..+9, дождж.

www.meteo.by

ПУЛЬС

Акадэмікаў «цягнуць» у дзяржапарат

Прэзідэнтам Беларусі падпісаны ўказ аб увядзенні з 1 студзеня 2004 года штомесячных даплат за акадэмічныя званні акадэміка і члена-карэспандэнта вучоным, што працуюць у сферы дзяржаўнага кіравання.

Раней такія даплаты былі прадугледжаны толькі акадэмікам і членам-карэспандэнтам, асноўным месцам працы якіх з'яўляліся ўстановы і арганізацыі навукі, адукацыі, культуры, аховы здароўя, а таксама пенсіянерам, якія маюць названыя званні.

Генадзь ШАРЫПКІН.

Калі цэны падымаюцца — усё апускаецца

На 0,8 працэнта выраслі спажывецкія цэны ў Беларусі за першы тыдзень мая, паведамілі БелаПАН у Міністэрстве статыстыкі і аналізу.

Для параўнання: за першы тыдзень красавіка цэны павялічыліся на 0,5 працэнта, за першы тыдзень мая 2003 года — на 0,6.

З пачатку года спажывецкія цэны выраслі на 7,2 працэнта (за аналагічны перыяд мінулага года — на 11 працэнтаў).

Афіцыйны прагноз інфляцыі на 2004 год складае 14-18 працэнтаў. Такім чынам, прагноз "выкананы" на 51 працэнт па ніжняй планцы і на 40 працэнтаў — па верхняй.

Дзмітрый УЛАСАЎ.

Дзеці з'ядуць гэтае павелічэнне і не заўважаць

Пастановай Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Беларусі павялічаны памеры дзяржаўных дапамог сем'ям, якія выхоўваюць дзяцей.

Паводле звестак Мінпрацы і сацабароны, у сярэднім рост дапамог складзе крыху больш за 5 працэнтаў. Так, аднаразовая дапамога пры нараджэнні дзіцяці складае 238 тысяч 520 рублёў (раней - 226 тысяч 380 рублёў), аднаразовая дапамога жанчыне, якая стала на ўлік да 12 тыдняў цяжарнасці, складзе 119 тысяч 260 рублёў (раней - 113 тысяч 190 рублёў), штомесячная дапамога па догляду за дзіцем ва ўзросце да 3 гадоў у поўнай сям'і працуючым бацькам або апекунам - 77 тысяч 520 рублёў (раней - 73 тысячы 570 рублёў), штомесячная дапамога па догляду за дзіцем ва ўзросце да 3 гадоў непрацуючым бацькам або апекунам складзе 41 тысячу 740 рублёў (раней - 39 тысяч 620 рублёў).

Новыя памеры дапамог будуць дзейнічаць да 31 ліпеня гэтага года. Пераразлік памераў дапамог для гэтай катэгорыі насельніцтва робіцца чатыры разы ў год у сувязі са змяненнем бюджэту пражытачнага мінімуму. У апошні раз дапамогі павялічваліся з 1 лютага гэтага года.

Вольга АСІПЕНКА.

Гаспадару пакетаў ужо не да пакетаў

Партыю безгаспадарчых поліэтыленавых пакетаў знайшлі памежнікі Гомельскага пагранатрада сумесна з супрацоўнікамі мытні пры аглядзе пасажырскага цягніка маршрутам "Адэса — Санкт-Пецярбург" пры ўездзе яго на тэрыторыю Беларусі.

Кантрабандны груз складаўся з некалькіх дзесяткаў тысяч пакетаў рознага прызначэння і розных памераў - для харчовых прадуктаў, для смецця, маленькіх, вялікіх. Кошт кантрабанды склаў каля 2 мільёнаў рублёў.

Гаспадар кантрабанднага грузу не знойдзены.

За грашыма закружылася галава

Двух падлеткаў — 16 і 17 гадоў — затрымалі памежнікі Брэсцкай пагранічнай групы паблізу ад пункта пропуску "Буг" на беларуска-польскай мяжы.

Як паведамілі БелаПАН у прэс-цэнтры Дзяржаўнага камітэта пагранічных войскаў рэспублікі, падчас разбору высветлілася, што двое жыхароў Камянецкага раёна вышукваюцца органамі ўнутраных спраў па падазрэнні ва ўчыненні крадзяжу ў сваёй суседкі-пенсіянеркі па вёсцы — 300 тысяч рублёў і 233 долары ЗША. Падлеткі растлумачылі, што спрабавалі выехаць ва Украіну, аднак пераблыталі напрамкі.

Падазроныя перададзены супрацоўнікам Камянецкага РАУС.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

Нацыянальны мастацкі музей ідзе ў нагу з прагрэсам

Добрая навіна для аматараў мастацтва: з 5 мая ў музея з'явіўся свой web-сайт, на якім можна пагледзець экспазіцыі, калекцыі і тыя выставы, якія праходзяць у музеі.

Таксама музей выдаў CD-ROM, на якім можна паглядзець пакуль што толькі пастаянную экспазіцыю. Дыскі з'явяцца ў продажы літаральна праз месяц і каштаваць будуць напэўна 5 долараў.

Па словах дырэктара Нацыянальнага мастацкага музея Уладзіміра Пракапцова, ужо восенню ў музеі з'явіцца новы від экскурсіі — электронны экскурсавод. Наведвальніку будзе выдавацца аўдыёкамплект (ці за грошы, ці ў залог дакументаў — пакуль канчаткова не вырашана), і ён, начапіўшы навушнікі, будзе хадзіць па музеі і слухаць экскурсію ці на рускай, ці на беларускай, ці на англійскай мовах. Дарэчы, зрабіць даступнымі самастойныя экскурсіі дапамагае таксама і пуцевадзіцель, які выдаў музей.

"У перспектыве, — гаворыць Ул.Пракапцоў, — *мы плануем сумесна з Міністэрствам культуры, упраўленнем культуры гарвыканкама ў цёплы перыяд года праводзіць у выхадныя дні акцыі, звязаныя з дзіцячай творчасцю, з маладымі мастакамі, магчыма, з нейкімі музычнымі ўстаўкамі. Для гэтага кавалак вуліцы Леніна перад музеем будзе перакрывацца".*

Наталля ГУСЕВА.

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Чего хочет «Газпром»...

В Москве состоялась встреча председателя Правления ОАО «Газпром» А.Б.Миллера и заместителя председателя Правления ОАО «Газпром» А.Н.Рязанова с белорусскими журналистами. Ниже публикуем в сокращенном варианте стенограмму разговора.

А.Б. Миллер: Добрый день. Я хотел бы обозначить ряд принципиальных моментов, которые касаются сотрудничества России и Беларуси в газовой сфере. Сначала о текущей ситуации.

С 1 января 2004 года "Газпром" не поставляет газ в Беларусь. Это связано с тем, что договор на поставку газа так и не был подписан. Потребности Беларуси в газе удовлетворяются независимыми производителями. До сих пор также не подписан договор на транзит российского газа через газотранспортную систему "Белтрансгаза". Российский газ транспортируется в европейские страны без договора. "Газпром" не производит оплату белорусской стороне за транзит, поскольку нет никаких договоров и до сих пор не согласован тариф транзита газа через территорию Беларуси.

Теперь о перспективе. В балансе газа России на 2004 год объем поставок газа "Газпрома" был определен на уровне 10,2 млрд. куб. м газа и 8,3 — это поставки газа независимых производителей. В настоящее время поставки газа независимых производителей составили 7,9 млрд. куб. м. Как вы видите, в самое ближайшее время объемы поставок газа независимых производителей в балансе РФ достигнут своего лимита. В связи с этим вопрос оформления отношений "Газпрома" с белорусскими коллегами становится особенно актуальным.

Что касается ценовых условий поставки газа. Еще совсем недавно поставки осуществлялись по внутренним российским ценам, регулируемым правительством РФ, это были цены, которые находятся ниже себестоимости добычи, транспортировки, хранения и реализации. Поставка российского газа по цене пятого ценового пояса РФ была увязана с созданием совместного предприятия "Газпрома" и "Белтрансгаза", с реальной интеграцией двух государств.

Другой вариант развития наших отношений в газовой сфере — это сотрудничество на рыночных условиях, на принципах, принятых во взаимодействии с другими партнерами "Газпрома" в государствах СНГ и Европы. Для Республики Беларусь переход на рыночные условия был согласован на встрече двух президентов в Сочи в прошлом году.

Откладывать дальше подписание соответствующих контрактов с "Газпромом" уже невозможно. Нам очень бы не хотелось, чтобы повторился сценарий, когда белорусская сторона, не имея контрактов на поставку газа, начала осуществлять несанкционированный отбор газа из транзитных объемов. Последствия таких действий для Беларуси, как вы все прекрасно знаете, были негативными. Мы надеемся, что повторения ситуации не будет, и рассчитываем на конструктивный диалог.

Вопрос: — **Скажите, пожалуйста, принимая такие принципиальные решения, как в феврале, когда газ в Беларусь был перекрыт, в какой степени вам, руководству "Газпрома", приходилось координировать свои действия с властями?**

А.Б.Миллер: — Учитывая, что "Газпром" является компанией, в которой основной пакет акций принадлежит государству, вопрос ограничения поставок газа, конечно же, согласовывается с правительством РФ.

Вопрос: — **В пятницу в Ялте состоится саммит Россия — ЕС, где будут обсуждаться энергетические вопросы. Предполагается ли обсуждение белорусского вопроса — имею в виду, с точки зрения того, что Беларусь — транзитное государство, и предполагает ли Россия в данном случае договариваться с ЕЭС о том, чтобы лишить Беларусь этого статуса — чтобы газ не проходил через ее территорию?**

И второй вопрос: — **"Газпром" занимает достаточно жесткую позицию в последний год. Тем не менее всякий раз он идет на уступки, и всякий раз господину Лукашенко удается выторговать выгодные условия. С моей точки зрения, "Газпром" действует против собственных интересов и даже против интересов России. Каким образом вы собираетесь решать проблему Лукашенко?**

А.Н.Рязанов: — У нас нет проблемы Лукашенко. У нас есть проблема поставок газа в Беларусь и транзита газа через ее территорию. Остальные вопросы должны решаться внутри Беларуси.

Что касается транзита. Во-первых, мы никогда не говорили о том, что собираемся отказаться от транзита газа через Беларусь. В Беларуси есть газопровод Ямал—Европа, который является собственностью "Газпрома", который мы практически построили. Осталось ввести в эксплуатацию еще несколько компрессорных станций. По газопроводу Ямал—Европа будет осуществляться транзит 30—32 млрд. куб. м газа в год в европейские страны. Это наши планы, мы их собираемся осуществлять и ничего здесь менять не будем.

Во-вторых, при проектировании газопровода Ямал—Европа была договоренность проложить вторую нитку — и мы от этого не отказываемся. Мы считаем, что когда в Европе будет такая потребность в газе, проложить вторую ветку рядом с первой будет намного дешевле и эффективнее.

В-третьих, маршрут транзита через Беларусь самый короткий. Все это понимают, и мы относимся к этому как к экономической ситуации, позволяющей нам экономить деньги. То есть транзит через территорию Беларуси мы осуществляли и будем осуществлять.

Что касается встречи в Ялте, то, безусловно, мы хотели бы, чтобы этот вопрос был еще раз обсужден между двумя президентами. Изначально, если вы помните, они договорились о поставках газа в Беларусь в 2003 году в Сочи, когда были названы рыночные условия поставок. Тогда за основу были выбраны условия поставок и транзита, как в Украине. Мы на этих условиях и предлагаем заключить контракт: это транзитная ставка, которая применяется в Украине. Только нужно понимать, что эти условия должны быть адаптированы к белорусским условиям. В Украине сегодня транзитная ставка 1,09 долл. за транзит 1000 куб. м газа на 100 км, но объем транзита и транспортное плечо иные, чем в Беларуси. Существует интегральная схема расчета, которая в конечном итоге и определяет стоимость транзита через территорию той или иной страны. Для Украины цена газа 50 долларов, а транзитный тариф — 1,09 доллара. По межправительственному протоколу, подписанному между Украиной и Россией, в счет оплаты транзита по территории Украины мы поставляем 26 млрд. куб. м газа в 2004 году по цене 50 долларов.

А.Н.Рязанов и А.Б.Миллер во время встречи с белорусскими журналистами.

Мы показали наши расчеты белорусской стороне. Это не вызвало никакой аллергии — все согласились с расчетами зависимости транзитной ставки от цены газа. При цене 46,68 долл. за 1000 куб. м, которая сейчас сложилась, (и, в принципе, мы с этой ценой согласны), транзитная ставка должна быть 0,46 долл. за транзит 1000 куб. м на 100 км. Хочу отметить, что в этом вопросе мы уже пошли навстречу Беларуси и предлагали транзитную ставку в 0,68 доллара. Но и это белорусскую сторону не устроило. В одностороннем порядке Беларусь 30 января 2004 года приняла решение о том, что транзитная ставка для ОАО "Газпром" равна 1,02 доллара за транзит 1000 куб. м на 100 км. Я считаю, такая цифра не очень корректна: мы же договорились о том, что все решения о транзите будут приниматься совместно с нашей ФЭК. Тем не менее решение о повышении транзитной ставки было принято без всяких расчетов и согласования с российской стороной.

Недели две назад была большая встреча с премьером Российской Федерации, была большая делегация от Беларуси, где представители "Белтрансгаза" сказали, что реальная себестоимость транзита составляет более 80 центов. Мы не понимаем, почему она так выросла. В прошлом году она была 46 центов. В этом году — 80. Что реально изменилось? Мы сказали: покажите тогда ваши расчеты, почему стоимость транзита такова. Вы что, в убыток работаете? Предлагаете нам "Белтрансгаз" купить за 5 млрд. долл. — и при этом работаете себе в убыток? Вы же говорили, что "Белтрансгаз" — очень прибыльная компания, потому и покупать ее предлагалось так дорого. Пока нам никто не обосновал расчетов. В прошлый четверг мы договорились о том, что, если белорусская сторона представит документы, мы их внимательно посмотрим. Поэтому мы еще раз говорим, что мы готовы сегодня заключать контракт, но, безусловно, хотели бы, чтобы высшие руководители двух стран все же определили условия. До этого мы поставляли в Беларусь газ себе в убыток.

Я могу сказать, что цена в 46,7 долл. за 1000 куб. м нас устроит, с учетом того, что для Беларуси решением правительства Российской Федерации 30-процентная экспортная пошлина не действует. Для всех других стран она существует. Но нужна соответствующая тарифная ставка на транзит при цене в 46,7 доллара.

Вопрос: — **В каком состоянии находятся переговоры по созданию совместного предприятия на базе "Белтрансгаза"? Насколько известно, есть кандидатура независимого оценщика стоимости "Белстрансгаза". Согласована ли эта кандидатура сторонами? Как много времени еще займет процесс согласования?**

А.Н.Рязанов: — Кандидатуру оценщика мы могли согласовать давно. Напомню, что СП мы планировали создать до 1 июля 2003 года. Хочу привести несколько базовых цифр. Без всякой оценки белорусская сторона нам сообщила, что стоимость "Белтрансгаза" 5 млрд. долларов. Это вообще-то цена, которая не подтверждается никакими экономическими расчетами. Купить "Белтрансгаз" за такую цену — значит, купить себе в убыток. Кроме того, нам предлагали неконтрольный пакет акций — хотя в межправительственном соглашении говорится о создании СП на паритетных началах.

Под паритетной основой можно понимать хотя бы владение долями 50:50, хотя мы привыкли, что "Газпром" имеет контрольный пакет во всех газотранспортных системах, в которых участвует. Но нам же предложили 25%. При этом часть акций была уже продана трудовому коллективу. Это небольшой объем, и даже при таком условии можно договориться о создании СП на паритетной основе, — пусть только акции трудового коллектива будут в уставном капитале белорусской стороны.

Наконец, нам сказали, что мы должны будем инвестировать в сети "Белтрансгаза" 1,7 млрд. долларов. Но вопрос об инвестициях решать акционерам. Система достаточно хорошо работает, — нужны ли там такие инвестиции?

В результате мы сочли, что условия белорусской стороны неприемлемы. Мы предложили привлечь к работе независимого оценщика, из первой пятерки компаний-оценщиков мирового уровня. Белорусская сторона в прошлом году отвергла эту идею, признав 5 млрд. долларов справедливой стоимостью. Нам было сказано: не хотите — не покупайте, будем продавать "Белтрансгаз" западным компаниям. При этом полтора года "Газпром" исправно поставлял газ в Беларусь по цене пятого ценового пояса РФ, сначала по 29 долларов за 1000 куб. м, затем цена немного росла. Таким образом, "Газпром" исправно выполнял решения межправительственного соглашения.

В конце концов, мы обратились в российское правительство с просьбой о помощи решения проблемы. Распоряжением правительства рекомендации о применении к Беларуси цен пятого ценового пояса РФ были отменены. Вот тогда начались переговоры. Они продолжались вплоть до 31 декабря. Мы были близки к достижению договоренности, но договориться не удалось.

Ситуация на сегодняшний день выглядит следующим образом. Мы за то, чтобы создать СП. При этом мы считаем, что стоимость "Белтрансгаза" должна быть оценена независимым оценщиком. В январе 2004 года мы отправили в "Белтрансгаз" письма с нашими предложениями: мы считали, что компанией-оценщиком могут стать "Эрнст энд Янг", "Прайсвотерхаус Куперс" и "Делойт и Туш". В ответ нам предложили другую компанию. С этой кандидатурой наши юристы не согласились. После этого "Белтрансгаз" принял решение о том, что нужно согласиться на компанию "Делойт и Туш", но только с ее минским филиалом. Мы предложили привлекать головную компанию "Делойт и Туш", расположенную в Лондоне.

Во время последних переговоров белорусского правительства и "Газпрома" мы договорились о том, что контракт будет подписан с лондонским офисом "Делойт и Туш". Сейчас мы прорабатываем условия этого контракта. То есть сейчас мы находимся на финишной прямой по выбору оценщика. Я считаю, что это большой шаг вперед. Сколько времени займет оценка — вероятно, три-четыре месяца. С учетом рассмотрения результатов оценки, принятия решения мы выходим на 1 октября 2004 года — раньше не получится.

За это время нужно принять правила, на основе которых мы будем строить свои отношения. Позиция "Газпрома" такова: необходимо сегодня заключить контракт на транзит. Газ идет через территорию Беларуси на экспорт без контракта, то есть с нарушением российского законодательства, что грозит серьезными штрафными санкциями. Правда, пока российское правительство идет нам навстречу, поскольку понимает, что транзитировать газ необходимо. Кроме того, мы не платим за транзит газа Беларуси. Оплата транзита с начала года могла бы составить порядка 35 млн. долларов, белорусская сторона могла бы получить эти средства или взять газ в счет оплаты.

От отсутствия транзитного контракта страдают наши потребители газа в Европе, поскольку такая ситуация их не устраивает, потому что нет определенности с поставками на Запад.

Сегодня у "Газпрома" нет контракта и на транзит газа, и на поставку. Поставки газа осуществляются независимыми производителями. Последний контракт был всего лишь на три дня. Газ заканчивается завтра. Сегодня мы пытаемся найти ресурсы независимых производителей, которые уже реально распределены по России, чтобы направить их в Беларусь. Такая ситуация возможна летом, но к зиме делать подобные вещи будет практически невозможно.

Еще раз подчеркну. В российском балансе газа на 2004 год предусмотрена поставка газа в Беларусь в объеме 16,5 млрд. куб. м газа, и еще 2 млрд. куб. м — при наличии технической возможности. Мы найдем техническую возможность, таким образом, в Беларусь в 2004-м должно быть поставлено 18,5 млрд. куб. м газа. Из них квота для ОАО "Газпром" составляет 10,2 млрд. куб. м, для независимых производителей — 8,3 млрд. куб. м. Уже сегодня мы близко подошли к этой цифре. Осталась неделя-полторы. Потом ресурсов у независимых производителей не будет. Можно было бы поставлять их газ, сократив квоту "Газпрома", но просто ресурсы уже распределены по России. У независимых производителей заключены контракты на поставку газа с рядом потребителей: РАО "ЕЭС России", металлургическими комбинатами, азотными заводами, другими потребителями, — эти контракты придется аннулировать, что практически невозможно.

(Окончание на 2-й стр.)

Галодны паёк для медыцыны

Падаецца, што наша "прэзідэнцкае" тэлебачанне ўжо распачало выбарчую кампанію А.Лукашэнкі 2006 года. З дня ў дзень айчыннаму гледачу навязліва ўліваюць у зрок і слых, як шчасліва і заможна жывецца беларусам і як жудасна пачуваюць сябе браты-расіяне пад няўдалым кіраўніцтвам Уладзіміра Пуціна. Там, у Расіі, маўляў, пенсіі маленькія, лекі і прадукты дарагія, сельскія бальніцы ліквідуюцца. Во каб у іх, бліжэйшых замежнікаў, быў такі прэзідэнт, як у нас! І на гэтым агітацыйным фоне — ані слова, ні кадра аб сапраўдным становішчы ў сваёй краіне, аб тым, як усё глыбей спаўзае ў дрыгву нішчымніцы беларуская ахова здароўя, як цяжка даводзіцца нашым хворым і старым людзям, якім мізэрным стала фінансаванне медыцынскіх устаноў.

Не сакрэт, што ў паліклінічным звяне беларускай правінцыі (з абласнога ўзроўню і ніжэй) вострa не хапае тэрапеўтаў і вузкіх спецыялістаў, а медабсталяванне, лячэбна-дыягнастычная апаратура ў бальніцах і паліклініках даўно зношаны, адпрацавалі свой рэсурс з перавышэннем і не вытрымліваюць нават не вельмі напружанага рэжыму эксплуатацыі. З кожным годам лячэбныя ўстановы Віцебшчыны атрымліваюць усё менш бюджэтных сродкаў, сёлета наогул аказаліся на галодным пайку. Медустановам горада Віцебска, да прыкладу, спушчана дырэктыва з прапановай сэканоміць за год 170 мільёнаў рублёў за кошт ашчаднага скарыстання энергарэсурсаў і аўтатранспарту.

Адначасова загадана і скарачаць штаты, што ў дырэктыве таямніча названа "рэструктурызацыяй".

Паламаўшы і без таго зашаныя галовы над чарговымі задачамі, віцебскія чыноўнікі ад медыцыны вырашылі скасаваць здраўпункты ў навучальных установах, перадаўшы іх утрыманне на галіновыя балансы.

Турбуе кіраўнікоў мясцовай аховы здароўя і заданне па платных паслугах: зарабіць 1 мільярд 150 мільёнаў рублёў за год. Як асвоіць такія грошы ва ўмовах нішчымнай матэрыяльна-тэхнічнай базы медустаноў? Заданне цяжкае і ў маральным плане, бо трэба пераконваць пацыентаў, што платныя паслугі з'яўляюцца дадаткам да гарантаванага аб'ёму медыцынскай дапамогі.

І яшчэ адна акалічнасць, пра якую афіцыйныя электронныя СМІ мусяць маўчаць.

На пачатку 90-х гадоў віцебская ахова здароўя без праблем папаўнялася прыезджымі спецыялістамі. Іх задавальняла тут усё: і зарплата, і бытавое забеспячэнне, і жыллёвыя ўмовы.

Цяпер міграцыйны працэс павярнуўся ў процілеглы бок. Спецыялісты-медыкі Віцебшчыны імкнуцца пераехаць калі не ў сталіцу Беларусі, то, яшчэ лепш, за мяжу. У прыватнасці, многія здольныя ўрачы перабіраюцца ў "няшчасную" Расію, якая, калі верыць мінскім тэлесалаўям, так пакутуе без такога мудрага правадыра, як наш "бацька".

Сяргей БУТКЕВІЧ.

Юрый Пракопаў зноў пойдзе ў суд.
І не толькі ён

Учора Партыя БНФ, каб абараніць сваю дзелавую рэпутацыю, падала два судовых іскі супраць Белтэлерадыёкампаніі і тэлевядучага праграмы "В центре внимания" Юрыя Пракопава, а таксама супраць начальніка аддзела інфармацыі Маларыцкага райвыканкама спадара Строка.

— Рашэнне было прынята Соймам партыі, — паведаміў учора карэспандэнту "Народнай волі" намеснік старшыні Партыі БНФ Віктар Івашкевіч. — Папершае, нас абразілі словы Пракопава ў адной з перадач "В центре внимания". Там гаварылася аб тым, што наша партыя быццам бы выступае за тое, каб спыніць усялякую дапамогу чарнобыльскім раёнам. Па-другое, мы будзем судзіцца з начальнікам аддзела інфармацыі Маларыцкага раёна спадаром Строкам, які на сустрэчы жыхароў раёна з дэпутатам мясцовага савета ад нашай партыі Уладзімірам Малеем заявіў людзям, каб тыя не слухалі Малеева, бо ён прадстаўнік партыі, якая ў гады Вялікай Айчыннай вайны супрацоўнічала з нямецка-фашысцкімі захопнікамі. Дата заснавання БНФ, як вядома, 1989 год, у нас ёсць запісанае на дыктафонную стужку выказванне Строка, так што выйграць суд, думаю, цяжкасцей не будзе.

Алесь СІВЫ.

«Наўрад ці хто ў расійскім кіраўніцтве падтрымае ідэю трэцяга тэрміну для Аляксандра Лукашэнкі»

Аб гэтым заявіў на сустрэчы з беларускімі журналістамі ў Маскве вядомы расійскі палітолаг, старшыня прэзідыума Савета па знешняй і абароннай палітыцы Расіі ***Сяргей Караганаў.***

Паводле яго слоў, у Беларусі шмат дастойных, інтэлігентных людзей, здольных прэтэндаваць на вышэйшую дзяржаўную пасаду. Як сказаў палітолаг, у Маскве з "занепакоенасцю" і "абурэннем" успрымаюць звесткі аб рэпрэсіях супраць вядомых палітычных і грамадскіх дзеячаў Беларусі. Паводле яго слоў, "калі мы бачым, што пачынаюцца сталінскія варыянты", гэта "падштурхоўвае да пераацэнкі магчымасцей наладжвання канструктыўнага дыялогу з Мінскам".

Адносна сустрэчы Уладзіміра Пуціна і Аляксандра Лукашэнкі ў Ялце, што мае адбыцца, С.Караганаў зазначыў, што з боку расійскага прэзідэнта лагічна было б паставіць пытанні аб згортванні ў Беларусі праграмы прыватызацыі, аб "фантастычных перашкодах" для расійскіх экспарцёраў, аб тым, што Беларусь становіцца "небяспечным калідорам" для расійскага транзіту.

Аляксандр КЛАСКОЎСКІ.

Галандцы сабралі подпісы пад петыцыяй да Лукашэнкі

Больш за 500 подпісаў пад петыцыяй у адрас беларускіх уладаў сабралі актывісты галандскага аддзялення праваабарончай арганізацыі "Міжнародная амністыя" ў нідэрландскім горадзе Ноатдорп.

Удзельнікі акцыі заклікалі грамадскасць падпісацца пад патрабаваннем "Міжнароднай амністыі" аднавіць расследаванне зніклых у Беларусі грамадскіх і палітычных дзеячаў.

Як паведамілі БелаПАН у прэс-службе незарэгістраванай грамадзянскай ініцыятывы "Хартыя'97", у петыцыі выказваецца падтрымка рэзалюцыі Камісіі ААН па правах чалавека, гаворыцца аб неабходнасці правядзення бесстаронняга і незалежнага расследавання знікнення беларускіх палітыкаў, у тым ліку на прадмет меркаванага дачынення высокапастаўленых чыноўнікаў да злачынстваў і іх утойвання.

Плануецца, што ў найбліжэйшы час петыцыя з подпісамі будзе накіравана на адрас прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі.

Андрэй АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Курсы замежных валют

Нацыянальны банк устанавіў афіцыйныя курсы замежных валют на 19 мая

1 долар ЗША — 2154 рублі
1 еўра — 2588.25
1 расійскі рубель — 74.28
1 аўстралійскі долар — 1477.97
1 балгарскі леў — 1329.42
1 дацкая крона — 347.76
1 СДР — 3119.27
1 ісландская крона — 29.38
10 японскіх іен — 188.84
1 казахскі тэнге — 15.77
1 канадскі долар — 1543.04
1 кувейцкі дынар — 7306.40
1 кыргызскі сом — 49.11
1 латвійскі лат — 3926.36
1 літоўскі літ — 749.43
1 малдаўскі лей — 179.50
1 нарвежская крона — 313.38
1 польскі злоты — 544.28
1 сінгапурскі долар — 1249.42
10.000 турэцкіх лір — 13.84
1 украінская грыўна — 404.33
1 англійскі фунт стэрлінгаў — 3800.73
1 чэшская крона — 81.36
1 шведская крона — 282.08
1 швейцарскі франк — 1686.50
1 эстонская крона — 165.38

Народная Воля 19 МАЯ 2004 г.

Перапіс буслоў

Сёлета праводзіцца 6-ы міжнародны ўлік белых буслоў. Ён праходзіць пад патранажам сусветнай прыродаахоўнай асацыяцыі "BirdLife International" і падтрымліваецца ўсімі краінамі, на тэрыторыі якіх жыве гэты від птушак, у тым ліку Беларуссю.

Паралельна ў краіне пройдзе таксама і нацыянальны ўлік чорных буслоў пры падтрымцы Інстытута заалогіі НАН Беларусі, Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя і АПБ.

Аналіз дынамікі колькасці гэтых птушак, паводле яго слоў, можа шмат расказаць вучоным пра стан навакольнага асяроддзя, што ў сваю чаргу дазволіць выпрацаваць прынцыповыя пытанні аховы і планаваць канкрэтныя прыродаахоўныя мерапрыемствы.

Лавінія АРЭШКА.

Запрацуе Полацкая ГЭС

Леташні газавы канфлікт з Расіяй вымушае беларускую ўладу шукаць свае, альтэрнатыўныя крыніцы энергарэсурсаў. Ва ўмовах нашай краіны самым танным і перспектыўным з'яўляецца стварэнне гідраэлектрастанцый на вялікіх і малых рэках. Сярод новых ГЭС, будаўніцтва якіх пачнецца сёлета, найбольшае значэнне будзе мець Полацкая. Ужо ў верасні плануецца пачатак пракладкі адводнага канала, на што мяркуецца выдаткаваць 35 мільёнаў долараў.

Праектная магутнасць Полацкай ГЭС — 23 тысячы кілават, а яе агульны кошт складзе каля 150 мільёнаў долараў.

Усяго ж на Заходняй Дзвіне запланавана пабудаваць каскад з чатырох ГЭС агульнай магутнасцю 138 мегават, што адпавядае пятай частцы патрэб Віцебскай вобласці.

Жахлівы фінал рыбалкі

Цяжкае пакаранне за браканьерства атрымаў жыхар вёскі Астроўшчына Полацкага раёна. Ніякі суд не вызначыў бы яму такой жудаснай кары за скваплівасць, якой ён дамогся сам для сябе і сваёй сям'і. Вартаўнік мясцовай школы пайшоў лавіць рыбу на рэчку Нача. Здабываў шчупакоў, лінёў і падлешчыкаў з дапамогай самай жорсткай прылады — электрычнай, якую ён падключыў да высакавольтнай лініі.

Напачатку браканьеру спадарожнічаў поспех. Рыба сотнямі ўсплывала на паверхню, аглушаная моцным токам.

Але завяршылася рыбалка трагічна. Электрычным ударам быў забіты сын вартаўніка-браканьера, запрошаны бацькам для дапамогі ў зборы аглушанай рыбы.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

Траццякоўская галерэя сустракае «Шэдэўры беларускага жывапісу»

25 мая ў Маскве, у Дзяржаўнай Траццякоўскай галерэі, адкрыецца выстава "Шэдэўры беларускага жывапісу". На ёй будзе прадстаўлена 105 унікальных твораў са збору Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі.

Дырэктар музея Уладзімір Пракапцоў паведаміў, што больш за два месяцы ў Маскве будуць экспанавацца найлепшыя работы старажытнабеларускіх іканапісцаў і скульптараў (16 абразоў XVII — XVIII стагоддзяў і дзве скульптуры), 48 шэдэўраў рускага мастацтва (у тым ліку палотны Івана Айвазоўскага, Віктара Васняцова, Міхаіла Урубеля, Ісаака Левітана, Фёдара Рокатава, Валянціна Сярова, Васіля Сурыкава і Івана Шышкіна), а таксама 39 твораў класікаў беларускага жывапісу і вядомых сучасных мастакоў.

Марат ГАРАВЫ.

ЧУЛІ?

Марыніча хочуць узяць на парукі

Былы суддзя Канстытуцыйнага суда **Валерый Фадзееў**, *карэспандэнт газеты "Белорусский рынок"* **Сяргей Балыкін,** *прафесар, доктар тэхнічных навук* **Георгій Лепін,** *экс-кандыдат у прэзідэнты Беларусі* **Уладзімір Ганчарык** *і галоўны рэдактар "Белорусской деловой газеты"* **Святлана Калінкіна** *накіравалі асабістае паручыцельства пракурору з хадайніцтвам аб змяненні* **Міхаілу Марынічу** *меры стрымання.*

Нагадаем, што на мінулым тыдні Міхаілу Марынічу адмовіліся змяніць меру стрымання. Паводле слоў адваката **Веры Страмкоўскай**, ***"адмова матывавана тым, што ён можа ўкрыцца да следства і суда, а таксама паўплываць на ўстанаўленне ісціны па справе".***

"Гэтыя людзі ведаюць Міхаіла Афанасьевіча не адзін год, таму ў сваіх асабістых паручыцельствах яны ручаюцца за былога дыпламата і сцвярджаюць, што той не будзе хавацца ад следства і ніяк не паўплывае на ўстанаўленне ісціны па справе, — гаворыць Вера Валянцінаўна Страмкоўская. — *У тым выпадку, калі здарыцца нешта непрадбачанае, напрыклад, Марыніч схаваецца ад суда, то на кожнага паручыцеля судом можа быць накладзена грашовае ўтрыманне у памеры ад 100 да 500 базавых велічынь.*

У самы бліжэйшы час мы павінны атрымаць адказ ад пракурора".

Марына КОКТЫШ.

НЕЗВЫЧАЙНЫ ПОГЛЯД

Ціхая Айчынная вайна

Перамогу ў Вялікая Айчыннай вайне здабывалі танкамі, самалётамі, аўтаматамі. Жыццямі салдатаў. Была вайна з выбухамі і стрэламі, і вайна гэта ўшанавана належна, яна ў памяці на стагоддзі.

А была вайна — ціхая, бясшумная, і пра яе чамусьці гэтак жа ціха забылі. А забываць нельга.

У ціхай барацьбе, без аўтамата і гранаты ў руках, удзельнічала большая частка насельніцтва акупаванай Беларусі. Ціхае народнае супраціўленне захопнікам працягвалася з сорак першага, калі наша краіна была захоплена фашысцкай Германіяй, па сорак чацвёрты, калі фашыстаў прагналі. І ў гэтай вайне мы таксама перамаглі. Як? Змаглі выжыць. Ці ж не важкая гэта перамога? Аб сваёй ціхай вайне мне расказала Таццяна Фамінічна Гузава.

Яе, шаснаццацігадовую дзяўчынку, вайна напаткала ў Мінску. У сталіцы Таццяна Гузава вучылася на зубнога тэхніка. Нямецкія бомбы прымусілі бегчы прэч з нябяспечнага горада. Разам з сяброўкай яны пехатой адправіліся на радзіму, у вёску Галавічы, што ў Дрыбінскім раёне. Тры гады пражыла пад немцамі Таццяна Фамінічна. Вось яе расказ.

Мне споўнілася васемнаццаць гадоў. Хацелася на танцы схадзіць. Абутку не было. Хадзілі хто ў чым: у лапцях, у валёнках. А летам з вяровачак плялі чунькі і шылі калодкі. Былі ў мяне туфлі, але я іх захоўвала на будучыню. Пасля вайны паехала ў Мінск вучыцца ў тых туфлях.

Купіць нешта на ногі можна было толькі ў Магілёве. Вось я і пайшла туды, на кірмаш, за шэсцьдзесят кіламетраў. Маці сабрала масла, і мы разам з двумя сяброўкамі пайшлі пешшу ў горад. Кірмаш там быў, памятаю, вялікі. За тыя грошы за масла купіла я сабе галёшы.

Танцы ў Галавічах былі кожную суботу, а то і ў нядзелю, і па святах. І музыка нават быў, Ханок. Вельмі добра граў на гармоніку.

Кожная дзяўчына па чарзе павінна была знайсці месца для скокаў, калі свая хата малая і не падыходзіць. Да мяне адзін хлопец заляцаўся, дык прыбягаў з суседняй вёскі. Нават праз лес хадзіць не палохаўся! З мяне танцорка была дрэнная, часцей сядзела ў кутку. І паліцаі, якія маладыя, таксама прыходзілі на танцы. Што ж нам рабіць, не прагоніш жа іх, каб потым немцам расказалі?

Было ў нас адно вяселле. У царкве. Пры немцах яе зноў адчынілі. Усё ўнутры прыбралі. У каго былі, прынеслі абразы. Нават бацюшка прыехаў аднекуль. Высокі, прыгожы, малады. Не ўмеў чытаць па стараславянску, дык мама мая яго вучыла. Пасля даведаліся, што ён быў партызанам.

Хлеб

Калі мы прыйшлі ў Галавічы, нашы ўжо тыдзень як бачылі немцаў. Тыя ў вёску не заязджалі, праехалі побач, па шляху Горкі—Чавусы—Магілёў, які будавала яшчэ Кацярына II. У нашай вёсцы былі чатыры адзінаасобнікі, якія не пайшлі ў калгас. Дык яны пабралі абразы, ручнікі і пабеглі да шляху сустракаць немцаў. Сястра мая малодшая, Маня, таксама з сяброўкамі туды бегалі. Пабралі белыя хустачкі, зрабілі з іх сцягі, крычалі: "Мы здаёмся". Немцы ехалі, хто на матацыклах, хто на машынах, і не спыняліся.

У Галавічах немцы адразу распусцілі калгас. У Дрыбіне арганізавалі Магістрат. Раздалі зямлю. Дзялілі на душы, на малых дзяцей не давалі. Нам далі на чатыры душы: на мяне, сястру, бацьку і маці. Атрымалася каля чатырох гектараў. Падзялілі калгасныя будынкі, коней. Нам далі жарабя двухгадовае, а дзядзьку, брату бацькаваму, далі добрага каня. Падзялілі таксама хлеб. Бацька да вайны працаваў у магазіне, адна маці рабіла ў калгасе. Давалі хлеб толькі былым калгаснікам. Таму нам дасталося зусім мала. А сям'я была не маленькая: чацвёра дзяцей і бацькі, шэсць чалавек. Таму той год галадалі. Рвалі лебяду і з мукой мясілі хлеб.

Бацька хадзіў працаваць на млын, рамантаваў там нешта, прыносіў муку дахаты. Што было не знайсці, дык гэта соль. Прыходзілася карыстацца селітрай, што завезлі ў калгас перад самай вайной. Шукалі яе, замочвалі, адстойвалі ў вёдрах, злівалі ў бутэлькі, хавалі пад падлогу, бо яе маглі ўкрасці.

Збіралі яйкі, масла. Насілі на кірмаш у Дрыбін, прадавалі. Грошы хадзілі нашы, савецкія рублі. Марак тых, нямецкіх, ніхто і ў вочы не бачыў. Сястра з'ездзіла ў Оршу і купіла соль. Вось тады мы зажылі! Змаглі нават сала пасаліць. Што ў нас было? Свінні былі, карова ацялілася, цяля выгадавалі і прадалі. Набылі авечак.

Хітры Хомка

Бацьку майго не ўзялі ў армію, бо ў яго адно вока было пакалечана ў грамадзянскую вайну. Дрэнна бачыў. Было яму на пачатку вайны сорак гадоў.

Немцы загадалі паліцаям выбраць старасту вёскі. Прыйшоў аднойчы да нас бацькаў дваюрадны брат Штыраль, які раней за ўсіх запісаўся ў паліцыю. Зайшоў у хату, селі за стол. Гутарылі, выпівалі. Раптам пачаў бацьку ўгаворваць, каб пайшоў у паліцыю. А той ні ў якую. "Які ж з мяне паліцай з адным вокам", — смяецца. "Ну, тады, — кажа паліцай, — будзеш старастам". Бацька зноў: "Не". Штыраль — за ружжо. А бацька разважае ўслых: "Навошта мне, Аляксеевіч, да немцаў на службу ісці? Ты пайшоў, дык ты ж крыўду на Саветы маеш за раскулачванне, а мне на каго крыўдаваць? Хто яго ведае, як яшчэ будзе...".

Хітры быў мой бацька.

Паліцай разазлаваўся: "Не пойдзеш — заб'ю". І стрэліў у столь. Мы з маткай сядзелі на печы. А печ у нас была высокая, метры два з паловай. Ён толькі сказаў гэта — я як скокну з гэтай печы і адразу да паліцая, хапаюся за ружжо. "Спачатку забівай нас, дзядзька, а потым бацьку!" — крычу. Ён і рукі апусціў. Так і пайшоў і больш да бацькі не прыставаў. А старастам выбралі тады іншага, нашага суседа.

Памятаю адзін восеньскі дзень, цёплы-цёплы. Ідуць па вясковай вуліцы два немцы, у форме, прыгожыя такія салдацікі. Не спяшаюцца, "гергечуць" штосьці. А мы ж не разумеем паіхняму. Я стаю на вуліцы ля хаты, а на акне ў нас ляжыць пяць яек. Сястра Маня ў пакоі. Я кажу: "Маня, Маня, схавай тры яйкі, толькі два немцам дадзім". А тыя "немцы" пачулі і кажуць: "Малайцы, дзяўчынкі, не любіце фашыстаў!" Гэта былі пераапранутыя партызаны.

Бацька ў той час будаваў нейкі хлеўчык, крыў яго саломай. "Партызаны прыехалі", — ціхенька нам кажа. Злез з даху і схаваўся ў той хлеў, каб яго не ўбачылі. Не ўсім жа наліваць ды сала падаваць!

Аднойчы прыехалі ў Галавічы немцы і арыштавалі бацьку. Нехта данёс, што ён быў галоўным арганізатарам калгаса і здымаў у царкве званы. У Галавічах царква была вялікая, прыгожая, з трыма купаламі, званамі. У трыццаць сёмым з царквы зрабілі калгасную клець. Адны пад прымусам здымалі званы, а бацька іх на возе адвозіў у раён. Вось і нагаварылі людзі. Яшчэ быў на яго злосны паліцай, якога да вайны раскулачылі. Яго бацька зноў-такі на сваім возе адвозіў у Дрыбін. Дык жонка таго на калені станавілася перад немцамі, прасіла, каб бацьку расстралялі. Таму і ўзялі бацьку, пасадзілі пад замок. Выратаваў цуд. Стараста вёскі, сусед наш, добры бацькаў знаёмы, заступіўся.

Партызаны

Вакол нашай вёскі шмат лясоў. У адзін бок — тры кіламетры да лесу, у другі — кіламетраў восем, Гулідаўка, самы вялікі лес. Таму, як пачалі нашы адступаць у пачатку вайны, у Гулідаўцы адразу ж з'явіліся партызаны. Хавацца ім было дзе.

Хата наша стаяла з краю вёскі, каля рэчкі Проні. Калі ў Галавічы пачалі заходзіць партызаны, перш за ўсё стукалі да нас. Прыходзілі ноччу. Маці дасць ім гарлач малака, хлеба, сала кусок укіне, калі ёсць. А няма — дык няма. Пасядзяць з бацькам, пагавораць ціхенька.

Зрабілі яго нават сваім сувязным. Памятаю аднаго партызана, Ваньку Чубатага. У яго былі чорныя прыгожыя валасы. Бацька з ім гутарыў, расказваў, колькі ў вёсцы паліцаяў, ці прыходзілі немцы.

У паліцыю з вёскі шмат хто пайшоў. Чаму пайшлі? Калгасы не любілі. Мы ўжо восем ці дзесяць гадоў жылі ў калгасах, некаторыя іх ненавідзелі. Паліцаям выдалі вінтоўкі, абмундзіраванне.

А ў партызаны ніхто не пайшоў: у вёсцы толькі маладзенькія і старыя мужыкі засталіся.

Быў, праўда, адзін лейтэнант малады, Іван Лусцікаў, які яшчэ да вайны паспеў скончыць ваеннае вучылішча. Калі нашы прабіваліся з акружэння, ён застаўся ў роднай вёсцы. У партызаны не пайшоў. Прыходзілі да яго, агітавалі, а ён не жадаў і ўсё.

У той дзень, калі пад выглядам немцаў партызаны прыйшлі ў Галавічы, таксама заходзілі да яго. І да дырэктара нашай сямігодкі, што ў Карэбах, зайшлі.

Дырэктар жыў наводшыбе, амаль за вёскай. Партызаны да яго прыходзілі і раней, хацелі, каб ён кладаўшчыком пайшоў да немцаў, браў для іх хлеб. Дырэктар адмовіўся, можа, за жонку з дочкамі хваляваўся. Дык вось, пачалі тыя "немцы" з ім размаўляць, правакаваць. А ён не зразумеў, не раскусіў. Сам савецкую ўладу любіў, пры ёй у людзі выйшаў, а тут разгубіўся і сказаў не тое. Каля яго жыла ў сваёй хатцы адзінокая жанчына. Яна гнала самагонку і давала партызанам. Вось ён і кажа пераапранутым партызанам: з ёю асцярожней, туды ходзяць партызаны.

Не ведаю, адкуль дазнаўся бацька, але ў той жа дзень ён сказаў нам: "Сёння вечарам прыйдуць забіваць дырэктара". Так і выйшла.

Ноччу партызаны забілі ў Галавічах Івана Лусцікава, расстралялі былога кіраўніка калгаса, які таксама працаваў на немцаў. А потым пайшлі да дырэктара. Толькі той ужо ведаў, што за ім прыйдуць.

Пачуў стрэлы і збег. Па бульбоўніку, праз поле. Партызаны зайшлі ў хату — яго няма. Толькі жонка і трое дзяцей. Яны: "Дзе?". Яна: "Не ведаю". Яны тады: "Забірай дзяцей, выганяй скаціну з хлява". Дапамаглі нават швейную машыну вынесці і падпалілі іх хату. Як зараз памятаю: гэта было на досвітку. Прачынаемся: вакол агонь. Усе спалохаліся, думаем, што немцы падпалілі вёску. Цёпла, суха, вецер, хоць і далёка, але ўсё можа быць. Пачалі хто што браць — і на вуліцу. Я разгубілася, толькі і прыдумала, што схапіць гарбузныя семкі. Потым усе з мяне смяяліся: Таня з семкамі з полымя выбегла!

А дырэктар на другі дзень паехаў у магістрат у Дрыбін і пачаў там працаваць. Адзін раз, у канцы вайны, калі немцы ўжо адступалі, зайшоў да нас. Казаў з горыччу майму бацьку: "Шчаслівы ты чалавек! Дачакаўся ўсё ж такі сваіх, а я, дружа, прагарэў. І чаму я так зрабіў?" Потым, калі вайна скончылася, дырэктар той застрэліўся.

Немцы

Немцы ў Галавічах не стаялі — у гэтым нам пашчасціла. Заязджалі зрэдку, каб набраць паліцаяў ці людзей пастрашыць. Давалі старасце загад: сабраць яйкі, сена. Хлеб, як змалоцім, на вазах адвозілі на станцыю. Кажухі забіралі, адзін і ў нас узялі. Загадвалі вязаць шкарпэткі, цёплыя рукавіцы. Баяліся нашай зімы.

Пасля той ночы, калі партызаны прыходзілі ў вёску, прыехаў да нас карацельны атрад.

Сагналі ўсіх у калгаснае гумно, што стаяла ў канцы вуліцы. Зачынілі дзверы. Усе плачуць, думаюць, што будуць нас паліць. Чакалі ў тым хляве сваёй смерці. Але ж не, выпусцілі. Паставілі ў радок, узялі з шэрагу аднаго мужыка старога, што знайшоў недзе бочку спірту. Гэты стары паіў усіх: і немцаў, і паліцаяў, і партызан. Данеслі, што ён партызан поіць. Насупраць нашай хаты стаяла хата мужыка, што ваяваў на Фінскай вайне. Ён інвалід быў, узнагароджаны ордэнам за баявыя заслугі. І яго ўзялі. Вывелі іх на луг, што насупраць фермы, паставілі і расстралялі перад усімі. Немцы стралялі, не паліцаі. Прыехала іх чалавек пяць-шэсць.

Прыязджалі потым і другі раз. Усіх не зганялі. Прайшліся па хатах. Забілі жанчыну, што самагонку гнала. Дзяцей не чапалі. Забілі таксама жонку таго салдата, што ваяваў у Фінскую.

Танцы

У сорак другім засеялі свае гектары, знялі добры ўраджай. Бацька вучыў нас малаціць цапамі, потым нейкі "казёл" зрабіў. Раніцай маці печ паліць, а мы з бацькам і сястрой Маняй ідзём малаціць. Намалацілі — добра. Былі ўжо задаволены і так жыць. Адно ж лепей, чым паміраць.

Пагарэльцы

У сорак трэцім годзе мы пачулі: немцы адступаюць. Курская дуга. З таго часу яны і пабеглі. І ў Галавічы таксама прыбеглі. У нашу хату пасялілі пяць немцаў, лёгкапараненых. Стварылі медсанбат. Ганялі нас акопы капаць: каля вёскі праходзіла лінія фронту. За Проняй ужо чутна была кананада. Тут нас сабралі, пастроілі — і пагналі праз Шклоў у лагер "Лясная", што пад Баранавічамі. Больш за год прабадзяліся мы ў бежанцах, вярнуліся ў Галавічы пасля вызвалення Беларусі.

Прыехалі ў вёску — усе вяскоўцы ўжо там. Мы апошнія. Ніводнай хаты не засталося. Усе згарэлі. Дзе толькі печ чарнела, дзе слупок які. Ні платоў, ні дрэваў. А было больш за сто двароў.

Адкапалі пшаніцу, сала, што паспелі схаваць перад адыходам. Трохі было што паесці. На двары нашым немцы бункер зрабілі. Там і зімавалі. Уся вёска ў такіх бункерах сустрэла зіму.

Хату ў першы год не будавалі. Бацьку забралі ў будаўнічы атрад, я паехала ў Мінск вучыцца. Толькі ў сорак шостым пачалі будаўніцтва. Хадзілі ўдваіх з бацькам у наш бор, пілавалі дрэвы, скідалі іх у Проню, звязвалі ў плыты. Прыганялі бліжэй да вёскі. Пачалося пасляваеннае жыццё, вельмі цяжкае...

Да салдат, якія з боем выходзілі з акружэння, савецкае камандаванне звычайна ставілася, як да шпіёнаў. Іх адпраўлялі ў Сібір. Адаслаць у лагер цэлую краіну не змог бы нават Сталін са сваімі памагатымі. Але ж падазроныя адносіны да тых, хто жыў на акупаванай тэрыторыі, існавалі доўга пасля вайны. Нават у анкеце пра гэта патрабавалася пісаць.

Таму, напэўна, пра жыццё на акупаванай тэрыторыі, пра гэтую ціхую вайну ў нас і гаварылі, і пісалі мала, скупа. Разважалі так: дзе ж тут гераізм? Іншая справа — вайна партызанская, самаахвярная. Альбо барацьба ў тыле, на заводах і фабрыках. Усё так. І не зусім так.

Згодна з планам "Ост", які быў распрацаваны Гімлерам, семдзесят пяць працэнтаў насельніцтва Беларусі фашысты збіраліся знішчыць. Дзякуй Богу, гэты жудасны план яны не выканалі. Чаму? Хітры Хомка перашкодзіў.

Выкрутлівы, разважлівы, Хомка ўвабраў у сябе ўсе тыпова беларускія якасці, якія і дапамаглі нашаму народу выйсці з вайны ў асноўным жывым. Ды не проста выжыць, а захаваць сям'ю, выгадаваць дзяцей. Для абяскроўленай вялізнымі людскімі стратамі Беларусі хітры Хомка выратаваў чатырох маладых грамадзян! Хіба ж гэта не подзвіг? Хіба ж Хомка не герой?

Ці ж не рызыкаваў Хомка жыццём, калі пасярод страляніны браў у рукі касу, запрагаў каня, ехаў на пашу? Не рызыкавала Таццяна Гузава, якая хадзіла пешшу ў Магілёў за галёшамі для танцаў? Танцы ў той час, калі на фронце льецца кроў, — гэта кашчунства, — скажа нехта. А я з ім не пагаджуся. Вайна не змагла выбіць беларусаў з жыццёвай каляіны, не прымусіла іх спыніць сеяць хлеб, кахаць, нараджаць дзяцей. Сваім жаданнем жыць яны таксама перамогу "набліжалі, як маглі". Гэта жаданне і ёсць — Ціхая Айчынная вайна беларусаў.

Мікола КАЗЛОВІЧ.

Чего хочет «Газпром»...

(Окончание. Начало на 1-й стр.)

Вопрос: — **Вы не считаете, что белорусская сторона, понимая, что "Газпром" вряд ли еще раз пойдет на радикальные шаги и отключит транзит газа через Беларусь, начнет спекулировать на этом?**

А.Н.Рязанов: — Именно так и происходит. Ситуация уже складывается таким образом: не Беларусь, а "Газпром" заботится о том, чтобы у нее был газ. Я звоню в Беларусь и предупреждаю: "У вас заканчивается газ!" Но спекулировать можно только пока тепло. С началом осени, когда начнутся нагрузки на газовые сети, должны быть жесткие контракты на поставку газа, которых сейчас нет. Но мы надеемся на разумный подход белорусской стороны.

Вопрос: — **Вы говорили о том, что объемы поставок независимых производителей газа в Беларусь исчерпаны. Не останется ли Беларусь без газа?**

А.Н.Рязанов: — Компания "СИБУР" из ресурса независимых производителей поставит еще 350 млн. куб. м. Документы на поставку газа уже оформлены. До 23—24 мая Беларуси газа хватит. Но напоминаю, что квота на поставку газа независимыми производителями подходит к концу, и газ находить станет все труднее. Сегодняшнее потребление Беларуси составляет порядка 40 млн. куб. м в сутки. Это существенные объемы, найти их не легко.

Вопрос: — **В своем послании парламенту Беларуси Александр Лукашенко сказал такую фразу: "Не надо смотреть на Беларусь через прицел газовой трубы". Фактически глава государства поставил вопрос поставок газа из России в Беларусь с точки зрения национальной безопасности страны. Вы не могли бы прокомментировать это высказывание?**

А.Н.Рязанов: — В наших действиях никакой политики нет. Хочу напомнить события осени 2002 года. Мы начали вводить ограничения на поставку газа в Беларусь. Поднялся шум: это политика, рука Москвы и так далее. Мы проводили ограничения исходя из исключительно экономической ситуации. Потому что в то время за газ Беларусь просто не платила. В "Газпром" приехал тогдашний премьер-министр Беларуси Новицкий, у него открылись глаза: я не знал о том, что мы не платим за газ! После этого ситуация с платежами выровнялась. Весь 2003 год Беларусь исправно платила за газ. Более того, мы заключили с Белоруссией соглашение о реструктуризации задолженности за поставки газа в 1999, 2001 и 2002 годах. График платежей выполняется. Кроме того, сейчас Беларусь платит независимым поставщикам за газ. Другими словами, мы всегда исходим только из экономической целесообразности.

Мы понимаем, что экономика Беларуси еще развивается и не достигла уровня европейских стран, где газ стоит дорого. Поэтому мы и предлагаем разумную цену. Цену даже несколько ниже, чем в Украине.

Тем более газ в Беларуси продается намного дороже, чем покупается в России. Некоторым отраслям промышленности газ продается уже по 70 долларов за 1000 куб. м. А идея, если вы помните, была такова, чтобы сделать равные конкурентные условия для российских и белорусских предприятий.

И тогда мы предложили отдать нам сбытовую сеть для организаций продажи газа конечным потребителям Беларуси. Российский "Межрегионгаз" продает газ по оптовой цене, установленной Федеральной энергетической комиссией. А в Беларуси по оптовой цене покупает "Белтрансгаз", а дальше идут существенные, на наш взгляд, надбавки. При этом себестоимость транспортировки до конечных потребителей на самом деле в Беларуси ниже. Мы считаем, что это один из моментов, когда идея создания равных рыночных условий для российских и белорусских предприятий не выполняется.

Вопрос: — **Является ли "Белтрансгаз" для "Газпрома" компанией, владея долей в которой, можно существенно укрепить свои позиции?**

А.Н.Рязанов: — Скажу откровенно, что с выходом газопровода Ямал—Европа на полную мощность потребность в прокачке газа по сетям "Белтрансгаза" резко уменьшается. Это факт, который мы не скрываем. В то же время "Белтрансгаз" является оператором газопровода Ямал—Европа. Мы не хотели бы организовывать дополнительные структуры для этого. В этом вопросе "Белтрансгаз" уже имеет необходимый опыт.

Мы понимаем, что по сетям "Белтрансгаза" будет поставляться газ в Калининградскую область, Литву, Польшу. Сейчас мы увеличиваем объем транзита газа через Беларусь в Украину. Мы считаем, что определенный объем работы останется, и его будет выполнять "Белтрансгаз".

Но уже в 2004 году мы планируем транзитировать через газопровод Ямал—Европа на 10 млрд. куб. м газа больше, чем через сети "Белтрансгаза". "Белтрансгаз" имеет ценность только благодаря транзиту российского газа. Без газа это всего лишь железо, которое мало чего стоит.

Как вы знаете, мы собираемся строить Северо-Европейский газопровод, который позволит нам существенно снизить проблемы, которые возникают с государствами-транзитерами.

Вопрос: — **В случае, если контракты не будут заключены, "Газпром" прекратит поставки газа в Беларусь, белорусы начнут несанкционированный отбор российского газа — вы готовы пойти еще на один имиджевый удар?**

А.Н.Рязанов: — В этом случае еще один имиджевый удар придется по Беларуси. Во всем мире будут знать, что Беларусь — эта страна, которая может забирать чужой газ. Надеюсь, мы до этого не дойдем.

Вопрос: — Вы говорили об активах "Белтрансгаза" и о том, что трубы без газа не представляют ценности. Трубы, как известно, со временем приходят в негодность. Изменится ли ситуация с ценой "Белтрансгаза" через какое-то время? Есть ли какой-то критический момент, когда из-за изношенности газотранспортной системы актив перестанет быть активом?

А.Н.Рязанов: — Есть, однако, у "Белтрансгаза" еще достаточно большой амортизационный ресурс. Износ есть, по нашей оценке, он не настолько велик, чтобы волноваться из-за этого. Именно поэтому мы были удивлены, когда белорусская сторона сообщила нам о необходимости инвестиций 1,7 млрд. долл. в реконструкцию газотранспортной системы. Все достаточно эффективно работает, с вводом газопровода Ямал—Европа нагрузка на сети "Белтрансгаза" снизилась. Мы считаем, что они смогут работать без проблем еще лет 10—15.

Вопрос: — **5 млрд. долларов — это оценка стоимости всего "Белтрансгаза"? Соотвественно, за контрольный пакет требовалось заплатить около 2,5 млрд. долларов. В то же время в прессе фигурировали и иные цифры: 1 млрд. долларов за контрольный пакет "Белтрансгаза". В случае, если независимый оценщик оценит компанию в 3 млрд. долларов, "Газпрому" придется отдать 1,5 млрд. долларов. Откройте секрет: на какую цифру готов "Газпром"?**

А.Н.Рязанов: — Мы готовы приобрести контрольный пакет акций "Белтрансгаза" по балансовой стоимости, которая составляет около 500 млн. долларов.

Что касается независимой оценки. Любая оценка — это лишь предмет для дальнейших переговоров. Если стоимость "Белтрансгаза", по подсчетам независимого оценщика, будет слишком большой — условно говоря, 1 млрд. долларов, 2 млрд. долларов или 3 млрд. долларов — мы просто не будем покупать. Мы понимаем, что при такой стоимости компании наши инвестиции окупятся слишком поздно или не окупятся вообще. Решение о покупке акций "Белтрансгаза" по высокой стоимости не пропустит совет директоров "Газпрома", поскольку проекты "Газпрома" должны иметь рентабельность минимум 15%, для газотранспортных мощностей чуть меньше — 12%. Плюс к тому мы должны будем получить разрешение на такие большие инвестиции от Центрального банка РФ и Минэкономики России. А они тоже вряд ли позволят нам вложить такие средства в проект, который окупится через десятки лет.

Вопрос: — **То есть "Газпром" просто не может отдать больше за "Белтрансгаз", поскольку находится в жестких экономических рамках?**

А.Н.Рязанов: — Верно. Существуют портфельные и другие инвестиции, которые делают западные компании, имея на счетах свободные средства. У "Газпрома" нет свободных средств на счетах. Вся инвестиционная программа расписана у нас на три года вперед. И инвестиции в ней предусмотрены в добычу газа и развитие российской газотранспортной системы.

Я еще раз хочу подчеркнуть, что острой, стратегической необходимости в приобретении "Белтрансгаза" у нас нет. Ямал—Европа скоро выйдет на проектную мощность. Мы создаем газотранспортный консорциум в Украине. Мы расширяем наши транзитные мощности. Хотя сети "Белстрансгаза" нам выгодны, поскольку это самый короткий путь доставки газа в Европу.

Вопрос: — **Какие предприятия нефтехима интересуют "Газпром"?**

А.Н.Рязанов: — Например, "Гродненский Азот" и "Полимир". Пожалуй, я бы отметил эти два предприятия.

Вопрос: — **Переговоры с белорусской стороной по этому вопросу еще не велись?**

А.Н.Рязанов: — Пока нет, хотя определенные заявления с белорусской стороны поступали. Мы посылали наших специалистов на предприятия для оценки их технического состояния.

Партытуры не згараць

Падоўжыць жыццё лепшай музыкі XX стагоддзя вырашылі супрацоўнікі віцебскай абласной бібліятэкі імя У.Леніна.

Днямі тут адбылася папярэдняя прэзентацыя мультымедыйнага цэнтра, афіцыйнае адкрыццё якога запланавана на верасень.

У цэнтры ўсталяваны чатыры камп'ютэры, набытыя за кошт небюджэтных сродкаў. Запісы музычных твораў мінулага стагоддзя з калекцыі бібліятэчнага аддзела мастацтваў дагэтуль захоўваліся на вінілавых пласцінках, якія хутка зношваюцца, што адмоўна адбіваецца на якасці гучання. Абмежаваны і тэрмін захаванасці магнітафонных стужак. З улікам гэтых акалічнасцяў у бібліятэцы пачалася праца па стварэнні электронных копій старых запісаў. За кароткі час на цвёрды камп'ютэрны носьбіт пераведзены 14,5 тысячы калекцыйных запісаў: канцэрты выдатных вакалістаў і музыкантаў, прыжыццёвыя запісы вялікіх майстроў розных музычных жанраў — ад класічных сімфоній да папулярнай эстрады. На ўсялякі выпадак створаны і рэзервныя копіі.

Усе гэтыя запісы можна слухаць у аддзеле мастацтваў з дапамогай камп'ютэрнай праграмы "Арганайзер".

Адначасова пакуль што захоўваецца магчымасць альтэрнатыўнага праслухоўвання запісаў на традыцыйных носьбітах — прайгравальніках старых узораў і музычных цэнтрах сучаснага ўзроўню.

З цягам часу стане магчымым і вывад на маніторы камп'ютэраў партытур музычных шэдэўраў у час іх праслухоўвання.

Над ажыццяўленнем каштоўнага праекта працуюць праграмісты бібліятэкі Іван Мацвееў і Валянцін Нагорскі.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ...

Чаму чарнобыльцы адмаўляюцца ад аздараўлення?

"У гэтым годзе, — гаворыць дырэктар Рэспубліканскага цэнтра па аздараўленні і санаторна-курортным лячэнні насельніцтва Уладзімір Рыжанкоў, — *мы павінны аздаравіць 242 тысячы чарнобыльцаў, 82% з якіх складае аздараўленне дзяцей і групавое аздараўленне. Для гэтай мэты дзяржава выдзяліла сродкі ў колькасці 82 мільярдаў рублёў. Але ж у сапраўднасці гэтая лічба вышэй. Патрэбны грошы яшчэ для выплаты кампенсацый і аплаты праезду да месца санаторна-курортнага лячэння і назад".*

Па словах Ул.Рыжанкова, сярод чарнобыльцаў ідзе масавы зварот пуцёвак, таму што яны, асабліва у першым і чацвёртым кварталах года, адмаўляюцца ад санаторнага лячэння. Згодна з законам, калі гэтая катэгорыя людзей не выкарыстала санаторна-курортнае лячэнне, дзяржава павінна выплаціць ім кампенсацыю, якая складае каля 118 тысяч рублёў. Праўда, ёсць сярод іх катэгорыя людзей, якая прыкладна на 80% — інваліды. Яны з разуменнем ставяцца да стану свайго здароўя і з задавальненнем едуць у санаторыі. Але ж астатнія... *"Мы ходзім і ўпрошваем іх,* — кажа Ул.Рыжанкоў, — *а яны гавораць: я адмаўляюся ад санаторна-курортнага лячэння, выплаціце мне кампенсацыю. На мой погляд, трэба было б перагледзець пытанне з кампенсацыяй: калі чарнобылец адмаўляецца ад лячэння, то і кампенсацыю не трэба выдаваць. Да таго ж часта нашы праверкі з выездам на месцы паказваюць, што выплачаныя грошы ідуць не па прамым прызначэнні. А, на маю думку, калі дзяржава праяўляе клопат і выдзяляе сродкі на ахову здароўя, то трэба гэтыя сродкі накіроўваць менавіта на сваё здароўе.*

Нярэдка людзі гавораць: а што мы ў гэтым санаторыі атрымліваем? Канешне, некаторыя з іх сёння можа сапраўды павінны быць рангам вышэй для лячэння гэтай катэгорыі людзей. Але ж практыка паказвае, што чарнобыльцы самі ігнаруюць непасрэдна лячэнне: не хочуць выконваць працэдуры, якія ім прызначаны ўрачом. Атрымліваецца так: каб яны плацілі грошы са сваёй кішэні, то і ставіліся б да гэтага па-іншаму".

У адрозненне ад дарослых, дзеці з чарнобыльскіх зон з вялікім задавальненнем едуць на санаторна-курортнае лячэнне, дзе яны не толькі лечацца, але і вучацца. *"Мы не заключаем дагаворы з тымі здраўніцамі, якія не маюць вучэбнай базы",* — гаворыць Ул.Рыжанкоў.

Наталля ГУСЕВА.

СУД!

Доприставались...

Среди бела дня у входа в клуб "Русский бильярд", что по улице Ленина в Светлогорске, четверка подвыпивших парней беспричинно пристала к трем местным жителям. Словесная перепалка вскоре перешла в рукопашную схватку. Используя численное преимущество, зачинщики в течение двадцати минут с небольшими перерывами демонстрировали приемы из арсенала профессиональных боксеров, каратистов и других представителей экзотических видов восточных единоборств.

Свидетелям происшествия это поначалу показалось обычной кабацкой дракой. Но в подобных сходках "стенка на стенку" добивать упавших на землю было позором. В данном случае древний обычай был нарушен — одного из упавших били ногами. По голове.

Прибывший на место происшествия милицейский наряд приступил к "зачистке" близлежащей территории, ибо участники драки поспешили разбежаться. Одному из побежденной тройки вскоре стало совсем плохо и понадобилась помощь медиков. Доставленный в больницу, он впал в кому и через несколько дней скончался от закрытой черепно-мозговой травмы.

Предварительное следствие по возбужденному уголовному делу скрупулезно восстановило картину происшествия — квартет виновников в полном составе попал на скамью подсудимых с обвинением в злостном хулиганстве и умышленном тяжком телесном повреждении, повлекшем смерть потерпевшего.

Зачинщик и наиболее активный участник дневного побоища индивидуальный предприниматель Сергей Петровский судом Светлогорского района приговорен к одиннадцати годам лишения свободы в исправительной колонии усиленного режима. Александр Санец вместе с братом Вячеславом и Максимом Северяном проведут в такой же колонии на год меньше. Виновные в смерти выплатят семье погибшего по два с половиной миллиона рублей каждый в возмещение причиненного морального вреда.

Михаил ОГОНЬКОВ.

Народная Воля
19 МАЯ 2004 г.

ЧТО ПРОИСХОДИТ В МИРЕ

Ракетные удары по лагерю беженцев

Израильские вертолеты нанесли ночью два ракетных удара по лагерю беженцев Рафах на юге сектора Газа.

По словам палестинских медиков, убито по меньшей мере семь человек, есть много раненых. Удары были нанесены в конце напряженного дня в Рафахе, который окружен танками и пехотой и отрезан от остальной территории сектора.

Многие палестинцы пытаются уйти из Рафаха со своим имуществом, опасаясь, что израильтяне вскоре будут сносить дома, чтобы обезопасить позиции южнее лагеря. На прошлой неделе после стычек между израильскими войсками и палестинскими боевиками было снесено несколько десятков домов.

В Чечне погибли 11 солдат МВД

В результате подрыва бомбы в Чечне погибли восемь военнослужащих и трое сотрудников милиции.

Как сообщил источник в Объединенной группировке войск на Северном Кавказе, "накануне утром у населенного пункта Алхан-Юрт (Урус-Мартановский район) на федеральной трассе "Кавказ" при проведении инженерной разведки местности военнослужащие внутренних войск МВД России и сотрудники милиции подорвались на радиоуправляемом взрывном устройстве". В результате взрыва получил ранение один из сотрудников милиции.

Военнослужащие передвигались на автомобиле УАЗ. Как передает ИТАР-ТАСС, по ним был открыт огонь. На выручку был отправлен бронетранспортер с сотрудниками милиции и солдатами внутренних войск, которые стали преследовать двух неизвестных. В ходе преследования БТР подорвался на неустановленном взрывном устройстве. "В результате погибли трое сотрудников милиции и восемь военнослужащих. БТР полностью сгорел", — заявил источник. Есть сообщения о раненых и пропавших без вести.

В Хитроу предотвращено «ограбление века»

В лондонском аэропорту Хитроу задержаны семеро налетчиков, собиравшихся похитить из грузового склада швейцарской авиакомпании драгоценные металлы и наличность на сумму до 80 млн. фунтов стерлингов.

Операция, которую проводила группа захвата Скотленд-Ярда — так называемый "Летучий отряд", — началась около 10 утра по местному времени. В ней участвовало около ста полицейских, в том числе вооруженных. Ранее Скотленд-Ярд получил оперативную информацию о готовящемся преступлении. Еще двое грабителей скрылись на захваченном ими микроавтобусе. Неподалеку от аэропорта они бросили машину и скрылись. Позднее водитель микроавтобуса сдался полиции. На время проведения операции работа аэропорта не прерывалась.

Китай решил построить собственную станцию

К 2020 году Пекин планирует построить собственную обитаемую космическую станцию. Ранее Китай из соображений финансового характера отложил выполнение программы высадки человека на Луну. Ван Юнчжи, руководитель полета первого китайского космонавта, совершенного в прошлом году, заявил, что для завершения проекта создания постоянной орбитальной станции потребуется около 15 лет. Помимо этого, по его словам, Китай намерен запустить программу орбитальных спутников Луны.

В Канне показали «11 сентября по Фаренгейту»

На кинофестивале в Канне прошел первый показ фильма "11 сентября по Фаренгейту" американского режиссера-документалиста Майкла Мура.

Фильм рассказывает о событиях после 11 сентября 2001 года и весьма критически отзывается о действиях президента США Джорджа Буша. По словам корреспондента Би-Би-Си, который видел фильм, в ленту включены шокирующие кадры из Ирака: Муру удалось прикрепить несколько съемочных групп к американским военным.

Конституционный суд Украины отказался придать русскому языку статус официального

Конституционный суд Украины объявил о том, что не намерен рассматривать законопроект о внесении в Конституцию страны изменений, предусматривающих придание русскому языку статуса второго официального, сообщает "Газета".

Законопроект о придании русскому языку статуса второго официального был внесен в Конституционный суд 165-го из 450 депутатов Верховной Рады.

Свой отказ Конституционный суд Украины мотивировал несоблюдением депутатами требований части первой статьи 156 Основного закона, согласно которой законопроект о внесении изменений в Конституцию подается в Конституционный суд не менее чем двумя третями от состава парламента — то есть 300 народными депутатами. Решение Конституционного суда является окончательным и обжалованию не подлежит.

Охрана Виндзорского замка задержала лжеполицейского

В Виндзорском замке — резиденции королевской семьи Великобритании — задержан мужчина, переодетый в полицейскую форму. Представители службы безопасности королевской резиденции сообщили, что переодетый в полицейского мужчина находился в той части территории, которая открыта для всеобщего доступа. Однако задержанный был передан представителям полиции, которым предстоит выяснить, с какой целью лжеполицейский проник в замок.

100 погибших в гондурасской тюрьме

Пожар, вызванный коротким замыканием, унес жизни как минимум 100 заключенных в тюрьме города Сан-Педро-Сула на севере Гондураса. По словам министра внутренних дел страны, пожар начался в предрассветные часы, когда заключенные спали. Несколько человек доставлены в больницу с сильными ожогами. Когда спасательные работы завершились, тюрьма сгорела почти полностью.

РОЗДУМ

Замах на памяць ці праява здаровага сэнсу?

Жыхар горада Рэчыца Леанід Віктаравіч Баранаў даслаў ліст у "Народную волю". Відавочна, што напачатку гэтае пасланне прызначалася не нам, а аднаму з лукашэнкаўскіх выданняў. Але, мабыць, пахадзіўшы ў пошуках спачування па дзяржаўных СМІ, вырашыў звярнуцца да незалежных. Тыпова беларускія паводзіны.

Пасля рытуальнага паклону ў бок Карла Маркса, 38 Леанід Віктаравіч апавядае пра справу, пра тое, што яму баліць. Згодна з ягонымі словамі, мінулым летам быў разбураны будынак Рэчыцкага краязнаўчага музея, экспанаты зараз знаходзяцца ў пяці розных памяшканнях, не прыстасаваных для захоўвання. Мясцовае начальства даўно магло б знайсці для музея новы будынак, але вырашаць пытанне не спяшаецца. Падобная сітуацыя і з Глыбаўскім народным музеем. Ён быў адкрыты ў 1967 годзе, а ў 1994-м будынак быў моцна пашкоджаны пажарам (экспанаты, дзякуй Богу, удалося выратаваць). Музей дагэтуль не адбудаваны. Ужо адзінаццаць год цягнецца будаўніцтва музычнай школы №1. Будынак планавалася здаць у эксплуатацыю летась. Але на завяршэнне работ трэба 2 мільярды беларускіх рублёў, а выдаткавана было ў 2003 годзе толькі 50 мільёнаў.

І нарэшце пра галоўнае. **"На этом фоне — общественность города и района буквально взбудоражена слухами о предстоящей реконструкции площади Октября, в связи с чем предполагается перезахоронение праха героев Великой Отечественной войны, отдавших свои жизни в борьбе за свободу и независимость нашей родины и захороненных в центральном сквере. Складывается такое впечатление, что у местной власти нет других проблем... Население, по преимуществу, считает возможное перезахоронение кощунством и крайне возмущено".** Далей сп.Баранаў разважае пра тое, як знікненне вайсковых пахаванняў з цэнтральнай плошчы Рэчыцы адаб'ецца на стане патрыятычнага выхавання, на маральным аблічча моладзі. Пры тым што мясцовая адміністрацыя якраз і спасылаецца на неабходнасць стварэння асяродку, дзе моладзь магла б культурна і карысна бавіць час.

Мне не даводзілася бываць у Рэчыцы. Я не ведаю, як сёння выглядае тамашні цэнтральны сквер і якім ён мусіць стаць пасля запланаванай рэканструкцыі, мэтаю якой абвешчана стварэнне плошчы двайнога прызначэння — *"сочетание административного центра и зоны отдыха"*. Таму мае развагі больш датычаць праблемы ўвогуле, чым яе канкрэтнай праявы ў канкрэтным горадзе ці мястэчку.

Калісьці Зянон Станіслававіч Пазьняк сказаў, што знішчыць могілкі — гэта тое ж самае, што спаліць гістарычны архіў. Цалкам згодны. Разам з тым вельмі часта, асабліва ў тых мясцінах, дзе зямля дорага каштуе, могілкам загадзя вызначаецца тэрмін існавання, пасля сканчэння якога іх закрываюць і потым ліквідуюць. У шэрагу краін за месца на могілках, як і за жытло на гэтым свеце, трэба плаціць грошы. Калі выплата спыняецца, далейшы лёс праху вызначае адміністрацыя "вечнага прытулку". Я не заклікаю да пераймання чужога досведу, я толькі канстатую факты.

Неяк я гартаў фотаальбом, дзе вялікі раздзел быў прысвечаны помнікам савецкім салдатам за межамі СССР. Па гэтых фотаматэрыялах было відавочна, што, выконваючы пэўную ідэалагічную дырэктыву, кіраўніцтва Чырвонай Арміі імкнулася хаваць сваіх палеглых не на асвечанай зямлі могілак, як патрабуе хрысціянская традыцыя, а так, каб уплішчыцца з камуністычнымі сімваламі ў гістарычнае ядро, у самы цэнтр таго ці іншага занятага горада. Магіла палеглага воіна рабілася не знакам удзячнай памяці, а сімвалам ідэалагічнай і палітычнай прысутнасці Савецкага Саюза на несавецкай зямлі. Часта тыя помнікі, тыя пахаванні дысаніравалі з архітэктурным асяроддзем, стваралі для горада транспартныя ды іншыя праблемы. Выклікалі не пашану, а раздражненне. Не дзіва, што напрыканцы 80-х — пачатку 90-х гадоў, калі СССР быў вымушаны сысці з Еўропы, многія савецкія пахаванні перанеслі з занятых імі "стратэгічных кропак" на бліжэйшыя могілкі. Быў, зразумела, вэрхал у савецкіх (расійскіх) СМІ, абвінавачанні ў "гробокопательстве", але гэта ніяк не паўплывала на палітыку незалежных краін, на справы суверэнных народаў.

На савецкай тэрыторыі ў час наступлення Чырвонай Арміі праводзілася тая ж ідэалагічная лінія, хіба што ў большых маштабах. Бо не было на каго азірацца, не было каго саромецца. Вось і маем мы сёння могілкі ў самых нязручных месцах. Дзе на рынкавай плошчы, дзе ў гарадскім парку побач з атракцыёнамі, дзе побач з адміністрацыйнымі ці прамысловымі будынкамі.

Вырашаючы лёс вайсковых пахаванняў у цэнтры Рэчыцы, можа, варта спытаць думку не толькі ветэранаў, але і астатніх людзей. У тым ліку і моладзі. Зрэшты, можа атрымацца, што новаму пакаленню нецікава жыць у цяні манументаў мінулай вайны... Зрэшты, яно мае права на ўласнае жыццё і ўласныя каштоўнасці? Памяць — гэта, зразумела, святое. Але і ў святасці мусіць быць мяжа. Ды і жыццё мусіць працягвацца.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ.

ИЗ ПОЛЬСКОГО БЛОКНОТА

Что я увидел за Бугом...

(Продолжение. Начало в №№84, 85.)

Разница во времени

С возвращением весеннего тепла накануне выходных легковых автомобилей на дорогах Польши заметно прибавляется. Из городской суеты поляки стремятся вырваться на природу, чтобы уединиться с семьей или в компании приятелей в укромных, живописных местах. С середины 90-х годов эта мода получила большую популярность, а в стране сформировалась целая индустрия агротуризма, чей опыт в этой сфере полезно перенять и белорусам.

Самый главный гость

Первыми в Польше еще в 1991 году, когда начались рыночные реформы, особенно трудные для земледельцев, задумались над этим вопросом в Поморском воеводстве. Тогда же в Гданьске, хотя материально было нелегко всем, при здешнем областном центре консультирования по вопросам сельского хозяйства (ВОДР) создали первый в стране региональный центр агротуристической деятельности. "Крепко нам на первых порах пришлось поломать голову, с чего начать, ведь никакого опыта в ПНР не было, — вспоминает специалист по агротуризму ВОДР Барбара Дитрих. — Доходило до отчаяния, поскольку никто из крестьян не хотел менять привычный образ жизни, с трудом нашли полсотни смельчаков и взяли за основу работы западный опыт".

В условиях ограниченных финансовых средств удалось-таки провести необходимую рекламную кампанию на радио и в местных газетах, поучиться на курсах за рубежом и зарегистрировать свой товарный знак — три ромашки на фоне буквы "А". В конце концов удалось убедить людей, что туризм в сельской местности так же хорош, как и путешествия за рубеж, он может быть доходным бизнесом, а заодно и помогать полякам узнавать свой родной край, гордиться его богатствами. Уже через два года, в 1993 году, в воеводстве зарегистрировались несколько первых агротуристических хозяйств, готовых к приему самых взыскательных гостей.

Конечно, становлению этого бизнеса способствовало то, что территория воеводства — жемчужина севера Польши с ее прекрасными морскими песчаными пляжами, богатыми рыбой озерами и грибами обширными лесами. По мере того, как поляки стали зарабатывать больше, они стремились съездить посмотреть сам город-памятник Гданьск, наибольшую в Европе крепость крестоносцев Мальборк, красивейший Сопот с единственной в стране Лесной Оперой и самым длинным на континенте молом. Правда, первые года три некоторые семьи, которые жили подальше от моря, в регионе так называемой Кушубской Швейцарии, не имели постояльцев.

Но начиная с 1996 года в сфере агротуризма наблюдается постоянный подъем. В воеводстве теперь зарегистрировано свыше 1300 агротуристических хозяйств, имеются 12 мощных агротуристических товариществ, конкурирующих друг с другом, а также с частными хозяйствами, действующими самостоятельно. Переночевать туристу в этом регионе не проблема, ведь везде масса недорогих отелей, пансионатов, мотелей, но на весь 2004 год в деревнях все места в домиках агротуризма по области зарезервированы, а кое у кого — и на будущее лето через год.

Музей на свежем воздухе

"Немаловажно, что наша деятельность имеет четкую законодательную базу и всемерно поощряется государством, — рассказывает председатель правления агротуристического товарищества "Агро-Кашубы" Эдвард Гурский. Так, земледельцы, имеющие до 5 комнат для гостей, освобождены от уплаты налога на недвижимость, нужно только придерживаться установленных стандартов удобств для гостей. В остальном мы самостоятельны в своей работе, налоги платим по трем вариантам расчетов в размере от 50 до 100 злотых за каждую комнату в месяц и доходы от агротуризма, если его развивать по-настоящему, часто за год бывают больше, чем от своего фермерского хозяйства".

Кстати, вот уже четыре года цены на услуги отдыха на природе практически не меняются. Обычно за одну ночь плата от 18 злотых за человека, детям и постоянным клиентам скидки, питание за отдельную плату в зависимости от количества раз. У каждого агротуристического товарищества действует четкая система информации о своей деятельности, в большом количестве печатаются цветные рекламные материалы, туристические карты, хозяева создают свои сайты с подробной информацией о местах отдыха в сети Интернет, умело и ненавязчиво рекламируют свою деятельность.

Помимо участия в традиционных ярмарках-торгах по агротуризму в Катовице, Лодзи, Варшаве, Познани, Праге, Берлине Эдвард убедил заняться этой деятельностью и трех других жителей своей лесной деревни над озером Сомины. Кроме того, хозяин вместе с сыном обрабатывают 40 гектаров земли. Они имеют 20 высокоудойных коров, за год продают 120 тонн молока. Своими руками Гурский оборудовал для гостей, которыми занимаются жена с двумя дочерьми, пять комнат с видом на озеро — настоящие апартаменты со всеми удобствами, горячей водой, можно заказать полное питание, а кормят хозяева очень вкусно. Отдыхающие могут получить уроки верховой езды, половить рыбу на озере или на домашнем пруду, если на водоеме нет клева, и в целом великолепно отдохнуть.

Буквально рядом с домом старинный деревянный костел, которому больше 300 лет. Неподалеку в селе создали картинную галерею. В целом в Польше существует уже 50 скансенов — своеобразных музеев под открытым небом, где старые избы, просто предметы крестьянского быта становятся памятниками культуры, на которые охоч полюбоваться и западный турист. В старейшем скансене страны — Кашубском этнографическом парке во Вздызах-Кишевских — также поставили отреставрированные избу, кузницу, старую ветряную мельницу и целую сельскую школу с подлинной обстановкой конца XIX века. Неподалеку от Гданьска в повете Картузы стоит и уникальный сельский деревянный дом с соломенной крышей, и трудно поначалу поверить, что нет отбоя от желающих заночевать в бывшей овчарне, в которой оборудованы стильные спальни с деревянной мебелью, и отведать старопольской кашубской кухни, очень похожей на нашу, за 75 злотых в сутки.

Музей славянской деревни в Клюках.

Открытка на память о посещении агрохозяйства Галины и Станислава Лис.

Уметь гордиться своими корнями

Проезжая по Польше среди многочисленных костелов и часовень, агротуристическое хозяйство узнаешь сразу не только по рекламному щиту, но и по другим оборудованным объектам туристской инфраструктуры. Характерно, что она развивается не сама по себе, а в комплексе и взаимодействии с тысячами людей, вовлеченными в этот процесс. Во-первых, агротуризм поддерживают и развивают на всех уровнях власти — от Всепольской организации агротуристических хозяйств, члена соответствующей Европейской федерации, до низовых гмин, заинтересованных в получении дополнительных доходов. Региональный агротуризм получает мощную рекламную поддержку от многочисленных частных бюро туристической информации, местных СМИ. Как успешно развивать это дело, бесплатно учат на курсах Кашубского народного университета, об этом рассказала мне координатор по связям с заграницей Солина Бычковская. И ведь не случайно, что по всей стране оборудовано более 30 тысяч хорошо подготовленных, маркированных и оснащенных маршрутов для прогулок пешком.

Одна из них приведет отдыхающего на польском взморье в скансен в Клюках, представляющий культуру вымершего этнографического меньшинства. В этой ушедшей в небытие, но восстановленной деревне некогда живших тут словинцев можно увидеть семь хат и подворий, склад рыболовных сетей, шалаш, сарай и печь в земле, в которой пекли хлеб. Со времен средневековья их теснили немецкие поселенцы, но словинцы, перейдя в протестантство, сохранили свой славянский язык и обычаи, долго успешно противостояли германизации. Лишь после Второй мировой войны под нажимом коммунистических властей многие отсюда эмигрировали в Германию, но большая часть населяющего окрестности кашубского народа в наши дни переживает период национального возрождения.

Судьба кашубов, подчеркнула учительница кашубского языка Ванда Кедровская, много в чем похожа на судьбу белорусов. У нас 150 лет запрещали говорить на родном языке, да и на Беларуси *беларуская мова* совсем не заслужила участи занимать то унизительное положение, в котором теперь находится. В этой местности не только выходят книги и журналы на кашубском языке, но и многие деревни сохранили свой первозданный облик. Здесь можно увидеть рыбацкие хижины с сохнущими во дворе сетями, небольшие лодочные причалы, старые мельницы, пивоварни и хлебопекарни. В красивом замке создали Западнокашубский этнографический музей, войдя в который сразу обращаешь внимание, что предметы быта и культура щедрых от природы людей очень похожи на наши.

На трассе Картузы—Костежино возвышается Вежица, самая высокая возвышенность (365 м над уровнем моря) во всем воеводстве. В теплую пору года в этот край буковых лесов можно приехать на старом поезде, который тащит настоящий довоенный паровоз. Отдыхающим кроме хороших условий проживания и питания владельцы агротуристических хозяйств предлагают и дополнительные развлечения. В агротуристической деревне Хмельно, в частности, можно увидеть инсценировку народной кашубской свадьбы, выступления фольклорных ансамблей, купить изделия мастеров в гончарной мастерской, а в Жуково — приобрести традиционную кашубскую вышивку и другие сувениры на память.

В любом уголке континента, да и у нас на Беларуси, немало интересных мест и необычных привлекательных людей, важно только научиться привлекать внимание к повседневной народной жизни. В Польше, как я убедился, это отлично организовано. Туристы охотно посещают музей Национального гимна Польши в Бендомине (не все поляки знают, что его автор — кашуб по происхождению), а также музей епархии в Пелплине, в котором хранится уникальная Библия Гутенберга. Едва ли не главной достопримечательностью края стали и подвижные дюны, достигающие 42 метров высоту и ежегодно перемещающиеся на 9 метров. Поэтому, покидая гостеприимную польскую землю, вновь хочется вернуться в эту страну еще не один раз.

(Продолжение следует.)

Владимир ШИК.

Паслухайце фарбы!

(Нататкі з выставы Уладзіміра Стальмашонка)

Беларускі мастак можа лічыць творчую кар'еру ўдалай, калі сваю персанальную выставу ён робіць у Нацыянальным мастацкім музеі. Палац мастацтва таксама не кепска, ды і разгарнуцца там можна шырэй, але музей — больш прэстыжна. Разам з тым і небяспекі болей. Мусіш быць гатовым, што пасля прагляду тваёй выставы глядач пройдзецца па залах пастаяннай экспазіцыі, а там — класіка... Пагартаўшы спіс мастакоў, якія мелі шчаслівую магчымасць прызначыць публіцы спатканне ў сценах мясцовага аналага Луўра, пераконваешся, што музей і свой гонар мае, і "марку трымае". Выпадковых асобаў у гэтым спісе будзе няшмат, ды і справу з імі Нацыянальны мастацкі меў не па ўласнай ініцыятыве, а па загадзе міністэрства, ЦК, Адміністрацыі...

Уладзімір Іванавіч Стальмашонак перад уладаю не прагінаўся і выставу ў Нацыянальным мастацкім музеі заслужыў талентам і творчай працай. Зараз мэтру 76 год, а прыйшоў ён у мастацтва, калі яму не было і трыццаці. У выставах бярэ ўдзел з 1957 года. Зрабіў у жыцці шмат прыгожага і карыснага. Сваю самую вядомую карціну — алегарычны партрэт Якуба Коласа ў вобразе вандроўніка, напісаў у 1967 годзе. Гэты партрэт у нашай культуры займае такое ж пачэснае месца, як у культуры рускай — партрэт Пушкіна работы Трапініна. Менавіта "Колас-вандроўнік" адкрывае экспазіцыю. Сама ж выстава сведчыць, што на сваю славу і славу Беларусі мастак папрацаваў "з запасам". Кожны твор паасобку — вынік суб'ектыўнага мастакоўскага бачання свету, а разам яны складаюць эмацыянальна праўдзівы вобраз супярэчлівага часу. Калі б адным словам вызначыць статус Стальмашонка ў выяўленчым мастацтве Беларусі, дык слова будзе важкае — **Класік.** Прысутнасць ягоных твораў у Нацыянальным мастацкім музеі абсалютна натуральная і нават неабходная.

Філосаф і культуролаг Валянцін Акудовіч неяк у прыватнай размове выказаў думку, што XX стагоддзе з яго войнамі, рэвалюцыямі, разбурэннямі і адбудовамі-перабудовамі было надзвычай нязручным для звычайнага, "сярэднестатыстычнага" чалавека (нездарма яшчэ ў старажытным Кітаі быў праклён, які ў вольным перакладзе гучыць як "Каб табе жыць у час перабудовы", а ў заходняй Беларусі дагэтуль кажуць: "Каб цябе немцы акупіравалі, а бальшавікі вызвалілі"), але для творчай асобы гэта быў час вельмі насычаны інфармацыйна і эмацыянальна. Тыя, каму пашчасціла ў гэтых варунках выжыць, узбагаціліся досведам, які ў ціхамірных умовах прыдбаць немагчыма. Тыя, каго сёння залічваюць у старэйшае і сярэдняе пакаленні, былі сведкамі (і ўдзельнікамі) станаўлення і заняпаду савецкай цывілізацыі, зараз на іх вачах Беларусь паўстае як нацыянальная дзяржава, як утварэнне, у ментальным сэнсе самадастатковае. Цалкам верагодна, што яны яшчэ пабачаць уваходжанне сваёй краіны ў глабальны свет (гэта ўжо пачынаецца), дзе самі разуменні "дзяржава" і "нацыя" будуць мець іншае сэнсавае адценне, а мо нават і іншы сэнс. Тры эпохі на адно жыццё — гэта не кожны век здараецца.

Ул.Стальмашонак. Партрэт Якуба Коласа. 1966—1967 г.

Мастак мяняўся разам з часам. Для кожнага новага пакалення глядачоў Уладзімір Стальмашонак ствараў новую выяўленчую мову, але словы заўжды былі шчырымі, а тэма размовы заўжды адна — Беларусь. Мастак жыве не ў абстрактнай прасторы, а ў канкрэтным часе. Ён мусіць прымаць умоўнасці гэтага часу і пры гэтым заставацца самім сабою. Згодна з фармальнымі крытэрыямі (фігуратыўнасць і канкрэтыка, палітызаваныя вобразы, сюжэты з савецкай гісторыі), жывапіс Стальмашонка савецкай пары гэта і ёсць тая самая "аб'ектыўная рэчаіснасць у рэвалюцыйным развіцці", на якую дырэктыўна арыентавалі мастакоў бальшавікі. Сацыялістычны рэалізм, так бы мовіць. Але насамрэч гэта не зусім тое.

Улада, калі мастак ад яе залежыць, можа навязаць яму тэматычныя прыярытэты, але ж кожнага творцу за руку трымаць не будзеш, жандара-мастацвазнаўцу да кожнага не прыставіш. Вось і Стальмашонак, працуючы ў сферы дзяржзаказу, здолеў захаваць сваю адметнасць як асоба, сцвердзіць сябе як творца. Гледзячы на ягоны жывапіс, думаеш не пра тое, хто ці што намалявана на карціне, — а пра тое, як яно намалявана. Дазволю сабе не да канца згадзіцца з вядомай тэзай Максіма Багдановіча, што "Ікона Пана Бога, хай сабе і не вельмі ўдала напісаная, усё роўна лепшая, чым са пса якога-небудзь партрэт найлепшы" (цытую па памяці). Мастацтва мае ўласныя законы, і тэмачны аспект у творчасці далёка не галоўны.

У ранняй творчасці Стальмашонка адчуваецца уплыў імпрэсіянізму. Разуменне каштоўнасці, непаўторнасці кожнага імгнення, характэрныя для прадстаўнікоў гэтага напрамку, уласцівыя і нашаму мастаку. Імпрэсіянізм — ягоная першая любоў, якой ён застаецца верным і ў сталай творчасці, нават у карцінах на гістарычна-канкрэтную тэматыку і ў творах манументальных. Скажам, палатно 1967 года "ВХУТЭМАС.1921. Ленін з моладдзю" — выбітны ўзор імпрэсіяністычнага жывапісу з элементамі гратэска. Галоўнае, у Стальмашонкавым жывапісе — колер. Іншы раз агрэсіўны, як чырвоны сцяг (партрэт Кірылы Арлоўскага), калі — стрыманы і далікатны, як традыцыйнае беларускае ткацтва (партрэт Рыгора Шырмы), а калі — падкрэслена "ніякі" ці наадварот — адкрыты, яркі да болю ў вачах.

Недзе напачатку 80-х творы сучасных беларускіх мастакоў вазілі ва Украіну, на вялікую выставу, прысвечаную юбілею Кіева. Па словах нашых музейшчыкаў, якія выставу суправаджалі, на ўкраінскіх мастакоў жывапіс Стальмашонка зрабіў фантастычнае ўражанне. Яны не давалі веры сваім вачам, шчыра прызнаваліся, што не маглі ўявіць, што ў Беларусі можа быць мастак, які дазваляе сабе такую свабоду жывапіснага самавыяўлення. Гэта, казалі яны, не горш (нават лепей!), чым Прыбалтыка. А трэба сказаць, што па тым часе ў СССР Прыбалтыка лічылася "Дзікім Захадам", і аўтарытэт прыбалтыйскага мастацкага "авангарду" не падлягаў сумневу і абмеркаванню. Не было жывапісцу вышэйшай пахвалы, чым параўнанне яго з прыбалтыйскімі майстрамі. Стальмашонка ўкраінскія калегі, людзі самі вельмі амбітныя, паставілі вышэй.

Мастак і сёння адзін з лідэраў нацыянальнай культуры. Ягоная серыя партрэтаў роду Радзівілаў выклікае шмат спрэчак, але не пакідае людзей абыякавымі. А гэта галоўнае, і для творцы, і для грамадства. Кожная персанальная мастацкая выстава — гэта падвядзенне вынікаў, позірк у мінулае. І гэта натуральна. Нездарма прыўрочваюць такія выставы звычайна да юбілейных дат, калі творца адзначае 50, 70, 75 і болей гадоў. А вось на гэтай выставе думаецца пра будучыню. Пра тое, што Уладзіміру Стальмашонку заўжды будзе што людзям сказаць. І што ягоныя словы на мове фарбы заўжды знойдуць слухачоў.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ.

МУЖСКОЙ РАЗГОВОР

Горячие белорусские головы

Опасны ли наши дороги? Опасны ли водители на этих дорогах? Как можно охарактеризовать их поведение при вождении? Об этом начинающий водитель Никита АНДРЕЕВ беседует с мастером спорта по автогонкам, инструктором по экстремальному вождению автомобиля Андреем ПОГОЦКИМ.

— Мне кажется, что белорусы — люди спокойные, неторопливые и поэтому взаимодействовать с ними на проезжей части должно быть достаточно безопасно...

— В определенной степени я соглашусь с этим. По сравнению с Москвой и Санкт-Петербургом, с интенсивностью их жизни, Минск выглядит довольно спокойным городом. Правда, ситуация год от года заметно меняется.

— В чем это выражается? Есть ли какие-то конкретные проблемы?

— Я помню, что в восьмидесятые годы была такая телепередача для автомобилистов — "Красный, желтый, зеленый". И там был сюжет про так называемый "белорусский феномен" — удивительную дисциплинированность белорусских водителей и пешеходов. Сейчас об этом даже мало кто помнит. Все стало намного сложнее и опаснее. Наверное, произошла смена поколений и ценностей. Представители нынешнего поколения, когда они попадают на дорогу, имеют большую свободу, меньше боятся наказаний за нарушение правил. Это касается и поведения пешеходов. Можно говорить об определенной иллюзии безнаказанности. Возможно, общая культура нашей нации не поддерживает идею личной ответственности, и это тоже сказывается. На дороге проявляется сущность человека, то, какой он есть на самом деле. Тут есть некоторые психологические моменты. На дороге человек может позволить себе делать то, на что бы он не осмелился, оказавшись в ситуации непосредственного контакта.

— То есть вождение позволяет обойти какие-то границы?

— Человек, находясь внутри автомобиля, имеет некоторую иллюзию защищенности от внешнего мира, он может чувствовать себя недосягаемым. Он может говорить всякие гадости в адрес окружающих, может позволить себе ездить бесшабашно, зная, что его никто не остановит и не станет с ним разбираться. Хотя случаи разборок все-таки встречаются.

— Есть ли опасность для молодых водителей, для тех, кто только что сел за руль? И даже конкретнее — есть ли патриархат в белорусском дорожном движении? Мне кажется, что есть деление на "опытных самцов" и "молодняк", какая-то иерархия.

— Иерархия реализуется посредством автомобиля — "крутые" номера, тонированные стекла, сам автомобиль, соответствующий определенной ценовой планке. Формируется и соответствующий стиль поведения на дороге. Можно предположить, что проявление "крутизны" на дороге вряд ли было бы возможно без поддержки определенными структурами. Это еще одна причина проблем для всех остальных. Есть и другой фактор. Если на машине нет знаков того, что за рулем неопытный водитель — "70 километров в час", "У" — то те, кто едет сзади, считают, что человек, едущий перед ними, должен все делать правильно. Если возникают какие-то заминки, то это вызывает возмущение. Когда такие знаки на машине есть, это говорит остальным водителям, что они имеют дело с новичком и им следует держаться от него подальше и относиться к нему терпимо.

— Мой опыт вождения пока небольшой, поэтому на то, что происходит на дороге, я смотрю свежим взглядом. И замечаю немало случаев хамства, агрессивности. Пропадает даже та мужская солидарность, которую можно встретить в других ситуациях. Как Вы оцениваете культуру вождения, воспитанность водителей?

— Культура поведения начинается с семьи, и если на начальных стадиях жизни человека она не будет в нем воспитана, то эта цепочка невоспитанности потянется дальше через всю жизнь. Другой фактор — низкий уровень культуры в тех организациях, которые готовят водителей. В большинстве автошкол и закладывается то, что потом реализуется в поведении водителей. Начинается все с того, что сами инструкторы порой не умеют безопасно управлять автомобилем. Я обнаружил это, когда меня привлекли к подготовке инструкторов автошкол. Мне приходится по роду работы иметь дело с людьми, обладающими разным опытом в вождении, и около девяноста процентов тех, кого я обучаю, просто не знакомы с какими-либо элементами культуры вождения. И это происходит не потому, что они не хотели этому научиться, — им просто никто об этом не говорил.

— Как можно изменить, улучшить это положение? И можно ли?

— Если говорить о какой-то отдаленной перспективе, то важно воспитывать в людях уважение к другой личности и ее правам. Учитывая сложившуюся ситуацию, самый быстрый результат может дать ужесточение контроля за любыми нарушениями правил дорожного движения. Штрафные санкции должны быть существенными. Свою роль могли бы сыграть современные технические средства контроля за дорожным движением. Во многих странах добиваются большей безопасности на дорогах именно жесткими методами. Например, в Италии прошлым летом были введены очень жесткие штрафные санкции. До этого там на дорогах царил страшный беспорядок. После ужесточения правил многие "горячие головы" в первые же дни потеряли права на очень долгий срок. Мне кажется, что у нас должен быть точно такой же путь.

— Есть ли у белорусов национальная водительская черта? Нечто, что уже невозможно исправить?

— Это наше спокойствие. И это с одной стороны — положительная черта. Но с другой — это спокойствие было воспитано в нас прошлыми десятилетиями подавления, и она порой превращается в безразличие и отсутствие чувства личной ответственности.

— Есть ли повод для оптимизма? Можно ли надеяться на то, что даже молодой водитель сможет спокойно чувствовать себя на дороге?

— Высок уровень аварий и смертей на дороге, растет число пьяных за рулем. Поэтому принимаемые меры по ужесточению контроля за любыми нарушениями правил дорожного движения кажутся мне своевременными. Радует и то, что к этим проблемам начало более внимательно относиться Министерство транспорта. То есть с самой "головы" начинаются изменения к лучшему. Уже кое-что сделано по совершенствованию работы автошкол. Есть надежда на то, что дороги станут более безопасными.

ФУТБОЛ

Открывается сезон охоты. Футбольной молодежи

Главный тренер молодежной футбольной сборной Беларуси Юрий Пунтус назвал состав молодежной сборной на финальную часть чемпионата Европы в Германии. В последний момент вместо травмированного в финале Кубка Беларуси Олега Попеля тренер включил в сборную Дениса Сащеко из жодинского "Торпедо".

ВРАТАРИ: Юрий Жевнов (БАТЭ Борисов), Юрий Цыгалко ("Динамо" /Минск/), Игорь Логвинов ("Торпедо-СКА" /Минск/).

ЗАЩИТНИКИ: Валерий Тарасенко (БАТЭ Борисов), Дмитрий Молош (БАТЭ Борисов), Денис Сащеко ("Торпедо" /Жодино/), Алексей Бага (БАТЭ Борисов) /капитан/, Алексей Панковец ("Гомель"), Виталий Надиевский ("Неман" /Гродно/), Роман Киренкин ("Нафтан" /Новополоцк/), Павел Кирильчик ("Кривбасс" /Кривой Рог, Украина/).

ПОЛУЗАЩИТНИКИ: Алексей Сучков ("Шинник" /Ярославль, Россия/), Александр Глеб ("Штутгарт", Германия), Тимофей Калачев ("Ильичевец" /Мариуполь, Украина/), Виктор Сокол ("Динамо" /Минск/), Игорь Рожков ("Динамо" /Минск/), Олег Шкабара (БАТЭ Борисов).

НАПАДАЮЩИЕ: Сергей Корниленко ("Динамо" /Киев, Украина/), Вячеслав Глеб ("Гамбург", Германия), Артем Концевой ("Черноморец" /Новороссийск, Россия/), Максим Цыгалко ("Динамо" /Минск/), Павел Беганский (БАТЭ Борисов).

Напомним, что в финальной части молодежного чемпионата Европы по футболу, который пройдет в Германии с 27 мая по 8 июня, на предварительном этапе 8 команд разбиты на две группы.

Группа "А". Италия, БЕЛАРУСЬ, Сербия и Черногория, Хорватия.

Группа "В". Германия, Швейцария, Швеция, Португалия.

27 мая белорусская сборная сыграет с командой Италии, 29 мая — с хорватами, 1 июня — со сборной Сербии и Черногории.

Юниоры держат равнение на молодежь

Сегодня в Италии стартует отборочный турнир 2-го квалификационного раунда во 2-й группе XX чемпионата Европы среди юниоров (U-19).

Соперниками сборной Беларуси на Апеннинах будут сверстники из Чехии, Италии и Израиля.

19 мая наша команда сыграет с чехами, 21 мая встретится со сборной Италии и 23 мая с командой Израиля.

Алесь СВЕТЛАНИЧ.

СІТУАЦЫЯ

«Мы так хвалюемся за яе...»

Пра гэтую сітуацыю я пачула ад акушэра-гінеколага Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь Вольгі Анатольеўны Перасады. Яна расказала, што ў Полацку жыве маладая, 22-гадовая, жанчына, якая мае цяжкі парок сэрца. Праўда, дзякуючы дзяржаўнаму Фонду, у Германіі ёй была зроблена аперацыя. Але ж гэта не вырашае ўсе праблемы. Там, у Германіі, ёй проста зрабілі карэкцыю дзейнасці сардэчнай сістэмы.

Медыкі, зразумела, не дазвалялі ёй зацяжарыць, але гэта адбылося. Пачаліназіраць за яе станам, вельмі прасілі легчы ў стацыянар, каб больш уважліва прыглядзець за ёю, за дзіцем, аказаць неабходную медыцынскую дапамогу. Але сама жанчына, яе маці і муж адмаўляюцца.

"Мы так хвалюемся за яе, — кажа Вольга Анатольеўна, — *што, каб пераканаць жанчыну ў неабходнасці стацыянара, з ёю сустракаўся нават галоўны акушэр-гінеколаг вобласці. Сустракаліся і псіхолагі, і спецыялісты кардыёлагі — не жадае яна класціся ў стацыянар і праводзіць лячэнне. Да яе прыязджаў намеснік старшыні гарвыканкама, таму што лічыць сябе адказным за яе жыццё, здароўе і за стан здароўя дзіцяці. Вынік той жа. Наведаў яе і буйнейшы спецыяліст у вобласці кардыялогіі з Мінска, але, на жаль, не застаў дома. Прадстаўнікі чакалі іх да вечара, дачакаліся і... атрымалі той жа адказ: "Не!". І дагэтуль жанчына і яе маці не даюць згоды".*

Як бачым, бываюць розныя сітуацыі ў жыцці, калі медыкі ідуць на многае, каб дапамагчы. Але агульны ўзровень некаторых нашых людзей такі, што яны не могуць рэальна ацаніць здароўе, рызыку для сябе і для дзіцяці. Канешне, дай Бог, каб у кабеты, пра якую мне расказала Вольга Анатольеўна, усё было добра, але ж падставы для хвалявання ёсць.

Наталля ГУСЕВА.

НЯВЫДУМАНАЯ ГІСТОРЫЯ

Чарэшні на пяску

Маленькая Руслана, што сядзела ля акна і нешта малявала ў старым патрапаным сшытку, першай заўважыла бацьку. Нікому нічога не кажучы, яна ціхенька спаўзла з крэсла і паспрабавала неўпрыкмет вышмыгнуць у дзверы. Сэрца яе моцна калацілася. Звычайна беленькія шчочкі ад хвалявання сталі ружовымі. "Толькі б мама не ўбачыла", — злоўленай птушачкай білася ў галаве трывожная думка.

— Ты куды? — раптам пачуўся ад пліты мамін голас. Дзяўчынка застыла на месцы. Галасок яе задрыжэў. Яна яшчэ не навучылася маніць.

— Коцік пабег на вуліцу. Пайду злаўлю, а то яшчэ машына задушыць.

Яна старалася гаварыць пераканаўча, але ці па дрыжачым голасе, ці па незвычайна чырвоных шчочках мама здагадалася, што малая кажа няпраўду, і сама накіравалася да акна. А дзяўчынка шмыгнула ў дзверы. Яна кідалася ў іх, як у глыбокі чорны вір, бо ведала, што пасля гэтага будзе жорстка пакарана.

— Татачка прыйшоў, мой татачка! — як апантаная, крычала дзяўчынка. Яна ўжо не баялася нічога, толькі б прыціснуцца шчакой да роднага чалавека, толькі б адчуць на сваёй галоўцы такую пяшчотную і ласкавую татаву руку.

Старэйшы сын Коля, што ў суседнім пакоі слухаў магнітафон, таксама падаўся на вуліцу. Ён не мог, як Руслана, бурна выказваць сваю радасць. Ішоў паволі, сарамяжліва і па-даросламу стрымана працягнуў бацьку руку, павітаўся.

А шчаслівая Русланка ўжо трымала ў маленькіх ручках кулёк са спелымі чарэшнямі. Вочкі яе свяціліся шчасцем, нібы гэта былі не звычайныя ягады, а невядома якія заморскі пачастунак.

— Мамка, во тата прынёс! — зашчабятала яна, убачыўшы, як з ганку спускаецца маці. Твар яе быў злосны, вусны пагрэбліва падціснуты.

— Дзяцей купіць хочаш, вырадак? — як каменні, запусціла яна ў мужа цяжкія словы. — Ідзі, і каб больш я цябе не бачыла. Мы разведзены, і я табе нічога не вінавата.

— Дзеці мае, і ты не маеш права забараніць мне бачыцца з імі, — няўпэўнена сказаў мужчына, а ў вачах яго едкім дымам слалася туга.

— Алкаголік! — кінула яна самую балючую стралу. — Забірай свае чарэшні!

Вырвала з рук дзяўчынкі кулёк і шпурнула на дарожку. На жоўтым пяску чырвоныя ягады здаваліся кропелькамі крыві...

Малая моцна заплакала, але маці схапіла яе за руку і пацягнула ў хату.

— І ты ідзі! — строга крыкнула сыну.

— Ідзі, сынок, — панура прамовіў бацька. — Як пачнецца новы навучальны год, я да цябе ў школу буду прыходзіць, а да Русланкі ў дзіцячы садок. Убачымся... — абнадзеіў ён не то сына, не то самога сябе.

Не паспеў выйсці за брамку, як ля дома прытармазіў міліцэйскі уазік.

— Што, Рачэўскі, зноў парушаеш спакой сям'і? — не то спытаў, не то пацвердзіў дзябёлы сяржант. — Паехалі, пагутарым.

— Паехалі, — пакорліва згадзіўся мужчына. — Але адкуль вы раптам узяліся?

— Жонка твая былая патэлефанавала. А мы ж, сам ведаеш, побач знаходзімся, — ужо больш міралюбіва сказаў міліцыянер.

— Але ж я нічога дрэннага не зрабіў... — няўпэўнена прамовіў Рачэўскі.

— Ну і мы табе нічога дрэннага не зробім. Адвязём далей ад дому і выпусцім. Толькі ты сюды больш старайся не паказвацца. Навошта табе звязвацца з дурной бабай? Будзь жа мужчынам.

Сяржант, відаць, канчаткова змяніў гнеў на міласць і гаварыў нават з цеплынёй у голасе.

— Дык жа дзеці ў мяне там... — Рачэўскі схіліў галаву і заціх на сядзенні.

— Ведаю, браток, але ўсё роўна не хадзі ты сюды. І не пі больш.

— Пастараюся, — няўпэўнена сказаў мужчына, выходзячы з машыны.

Уазік паехаў далей, а ён пайшоў па вуліцы, сам не ведаючы куды, і думкі, цяжкія, як восеньскія дажджавыя хмары, круціліся ў галаве, абсыпаючы холадам успамінаў...

Калі яны пажаніліся, усе навокал здзіўляліся, як гэта Міця Рачэўскі ўзяў замуж Кацьку Заборскую. Кацька і ў дзеўках была так сабе: не прыгажуня, і ў работу не надта ўлягала. Ды і ў гадах ужо, што там казаць. Але за спінай у багатых бацькоў адчувала сябе ўтульна, як у Бога за пазухай.

Міця хлопец быў удалы. І прыгожы, і вясёлы. На баяне іграў. А сталяр які быў выдатны! Разам з нябожчыкам цесцем яны і пабудавалі гэты дом. Лічы, усю мэблю Міця зрабіў сваімі рукамі. І ўсё было б нічога, але аднойчы трапіў ён у аварыю на чыгуначным пераездзе. Як ні стараліся ўрачы ўратаваць правую руку, але не ўдалося. І застаўся Міця калекам. На першым часе ён не мог ні спаць, ні есці. Ажно схуднеў — так перажываў за сваё калецтва. А яшчэ за тое, што Кацька раптам стала нібы чужая. У светлых шэрых вачах не раставалі халодныя ільдзінкі.

Міця запіў. Страшна, пачорнаму. А п'яны маўчаў і плакаў. Жонка падала на развод. Пасля доўгага судовага валаводжання іх развялі. Ён і не патрабаваў, але Кацька, "каб было ўсё па-справядлівасці", сплаціла яму за частку дома, тым самым паставіўшы крыж на былых адносінах. Яна ўсё ніяк не магла зразумець аднаго: чаму да Міці так хіляцца дзеці. Бывае, сустрэнуць на вуліцы п'янага і аброслага — здалёк бягуць, лашчацца. А ён, як знарок, яшчэ і сюды ходзіць, зманвае іх. Пасля такіх сустрэч Русланка плача, адмаўляецца ад ежы, а Коля робіцца ўпартым і грубым.

...Толькі выйшаўшы за пасёлак, ён зразумеў, што ідзе зусім у другі бок, што родная вёска з пустой бацькоўскай хатай, якая прытуліла і абагрэла яго адзіноту, знаходзіцца далёка.

Раптам пайшоў дождж. Мокры да ніткі, з пустым рукавом пінжака, што матляўся на ветры, павярнуў назад. Вадзіцелі сустрэчных машын, прарэзаўшы фарамі ўжо даволі густы змрок, бачылі, як ён выціраў са стомленага спакутаванага твару не то дажджынкі, не то слёзы...

Леанарда ЮРГІЛЕВІЧ.

СУД!

Выпив чарку, выпив две...

Милицейская статистика утверждает — большинство умышленных убийств совершается не в темных переулках и подворотнях, когда преступники нападают на запоздалых прохожих с целью поживиться нажитыми золотыми украшениями или полученной зарплатой. В большинстве своем убийцы и их жертвы до трагической развязки знакомы, и их последние разговоры происходят на кухнях квартир или частных домов. За чаркой. Случайно сказанное неосторожное слово одним из собутыльников может обернуться для другого обидой и в алкогольном угаре толкнуть на совершение особо тяжкого преступления.

22-летняя Наталья Белая в городе Василевичи Речицкого района вечером повздорила из-за пустяка со своим сожителем. Будь она в трезвом состоянии, никакого скандала не произошло бы. Но такое состояние для Натальи в последнее время было редкостью. Гораздо чаще ее видели, выражаясь языком врачей-наркологов, в средней степени алкогольного опьянения. Ее слова тем трагическим вечером в конце прошлого года до собеседника не доходили — пришлось для пущей убедительности схватиться за кухонный нож. Три удара в грудь — и серьезное повреждение легкого с последующей острой кровопотерей сделали приезд "скорой помощи" бесполезным.

Суд Речицкого района назначил убийце восемь лет содержания в исправительной колонии общего режима и принудительное лечение от хронического алкоголизма.

Ее более старшая по возрасту "коллега" Лариса Нестерович была осуждена за причинение тяжких телесных повреждений. Во время ссоры на кухне в квартире сожителя на его пути встретился нож, который держала выпившая подруга. Тогда врачи выходили потерпевшего и с учетом его просьбы Лариса заработала всего три года "химии".

Поскольку к месту отбытия наказания, по существующим правилам, осужденный должен добираться за свой счет (а "на счету" 35-летней гомельчанки красноречиво вырисовывался ноль), Лариса собиралась в поездку до соседнего райцентра... три месяца. Нельзя сказать, что ее не предупреждали соответствующие милицейские службы, ведающие исполнением уголовных наказаний. Но с осужденной — как с гуся вода... Вдобавок она вообще скрылась из своей квартиры, уйдя на соседнюю улицу к простившему ее сожителю.

Говорят, история повторяется дважды. И во время очередной пьяной ссоры нож вторично попал в ту же левую сторону груди сожителя. А вот вторичного исцеления не произошло — на этот раз от большой кровопотери смерть наступила почти мгновенно.

Второй приговор суда Советского района был более строг — восемь лет проведет она в женской колонии на окраине родного Гомеля.

Одногодок Ларисы, житель Речицы Илья Поливач еще в 2000 году в своей квартире по пьянке разобрался с обидчиком свояченицы. Когда скандала показалось недостаточно, достал из шкафа хранившийся обрез и разрядил его в голову гостя.

Ночью труп вынес и спрятал во дворе за беседкой. За время довольно затянувшегося следствия убийца успел получить срок за другое преступление. И только в конце прошлого года на виновного в смерти местного жителя вышли сыщики. Улик собрали достаточно, чтобы суд Речицкого района приговорил убийцу к пятнадцати годам усиленной изоляции от общества.

25-летний житель деревни Октябрь, тракторист ООО "Ока" Сергей Петрушенко в гости никого не приглашал. Напротив, его пригласили в один из домов по улице Транспортной в Жлобине. Безобидный спор за праздничным столом перерос в ссору и обернулся трагедией — другой приглашенный на день рождения хозяина получил удар кухонным ножом в грудь. Лезвие длиной 12 см повредило правое легкое, печень и почку. Даже самый высококвалифицированный хирург из престижной клиники с самым современным медицинским оборудованием не смог бы помочь пострадавшему. Праздник хозяев дома обернулся похоронами одного и двенадцатью годами тюремной отсидки другого гостя.

Александр Журавлев вместе с другом зашел к знакомым в один из домов по улице В.Хоружей в Мозыре. Радушные хозяева быстро накрыли на стол. После нескольких стопок водки Александру понадобился лежавший рядом кухонный нож. Не для нарезки колбасы, а дабы прекратить спор, возникший с хозяйкой. Один удар в живот причинил серьезные повреждения. Смерть наступила от обширной кровопотери. Освободившийся из мест лишения свободы прошлым летом условно-досрочно за примерное поведение 32-летний житель Мозыря опять отправился в исправительную колонию строгого режима. Теперь уже на долгие тринадцать с половиной лет.

Приведенные трагедии стали предметом разбирательств в четырех районных судах Гомельской области. А сколько похожих случаев происходит в республике?

В Швеции, численность населения которой сопоставима с Беларусью, за год совершается до пятнадцати умышленных убийств. И это для шведов считается запредельной цифрой. Нам бы их заботы...

Михаил ОГОНЬКОВ.

Спартсмены Піцера агітуюць за бязмежную адукацыю

На мінулым тыдні ў Наваполацку, Віцебску і Оршы сустракалі вандроўнікаў — удзельнікаў супермарафону "З варагаў у грэкі", які стартаваў 9 мая ў Санкт-Пецярбургу.

Супермарафон праходзіць пад дэвізам "Адукацыя — без межаў". У ім бяруць удзел 20 спартсменаў і яшчэ 10 чалавек са складу забеспячэння. Сярэдняя хуткасць руху вандроўнікаў складае 12—13 кіламетраў у гадзіну, а канчатковы пункт — украінскі горад Сімферопаль. Там на 24 мая запланаваны фініш гэтага доўгага прабегу. Пасля Оршы маршрут марафонцаў пралягае праз Мінск, Слуцк, Бабруйск і Добруш. Усяго ж за два тыдні шляху па Расіі, Беларусі і Украіне спартсмены адолеюць каля чатырох тысяч кіламетраў.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

И в шутку, и всерьез

Несмотря на то, что кулик хвалит свое болото, оно не перестает оставаться болотом.

***

Осел, находящийся у власти, и мычание свое считает достоянием истории.

***

Высокая ложь: ложь на государственном уровне.

***

В стране дураков недураков называли оппозицией.

***

Если нет эрудиции, то много амбиции.

***

А король-то оказался не только голым, но и дурак дураком.

***

Окружение бычка неустанно твердило ослам: бычок незаменим, без него не будет нормальной жизни... Так и родилась сказка о белом бычке.

***

О язык, язык, как ты выдаешь голову выступающих на нашем телевидении, радио...

***

Если обманывает государственный человек, он обманывает все государство.

***

Диктатор — это злокачественная опухоль на теле здорового народа.

***

Народ падок на сладкие обещания, как пчелы на сахарную патоку.

***

Верной дорогой идете, товарищи... В никуда!

***

Если в тюрьмы сажают профессоров, то к власти пришли двоечники.

***

Точное название нашей экономики — сплошная "обдираловка всех и вся под циничным лозунгом социальной справедливости".

***

Каков батька — таковы и дети.

***

Скажи мне, какие цены, и я скажу, какая власть.

***

Народ-то золотой, но купить его можно за пятак.

***

Выбор у телезрителей: хочешь — включи, хочешь — выключи.

Анатолий СВЕЧКИН, житель г.Лида.

Среда, 19 мая

БТ

07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12,00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.00 Новости.
07.05, 07.35, 08.10, 08.35 "Доброе утро, Беларусь!".
07.30, 08.30, 19.55 "Деловая жизнь".
09.15, 19.10 "Сага о Форсайтах". Сериал.
10.05, 20.05 "Семнадцать мгновений весны". Сериал.
11.10, 17.30 "Богатые и знаменитые". Сериал.
12.10, 16.45 "Моя страна".
12.25 "Языческая Мадонна". Детектив.
14.05 "Его история". Видеофильм.
14.15 "На перекрестках Европы".
15.10 "Самые, самые, самые". Сериал.
16.05 "5х5".
17.15 "Общественная безопасность".
18.30 "Кстати".
19.05 "100 шагов к Олимпу".
21.00 "Панорама".
21.50 "Белорусские мастер-классы Николая Баскова". Видеофильм.
22.00 "Миссия". Боевик.
23.50 "Дорога к Евро-2004".

ОНТ

07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 18.00, 20.30, 22.15 "Наши новости".
07.05 "Наше утро".
09.05, 19.05 "Клон". Сериал.
09.55, 18.10 "Дом". Реалити-шоу.
10.40 "Не только о футболе".
11.00 "Фабрика звезд-4".
11.25 "Дисней-клуб".
15.00 "Город женщин".
15.55 "Берег мечты". Сериал.
16.50 "Большая стирка".
20.00 "Время".
21.05 "Другая жизнь". Сериал.
22.30 Футбол. "Валенсия" (Испания) — "Марсель" (Франция).

РОССИЯ

07.45, 19.55 "Команда "01". Огнеборцы". Сериал.
08.50 "Короткое замыкание". Ток-шоу.
09.45 "Вести. Дежурная часть".
10.00, 16.00, 19.00 "Вести".
10.30, 19.30 "Местное время. Вести — Москва".
10.50 "Что хочет женщина".
11.50, 21.00 "Против течения". Сериал.
16.10 "Кулагин и партнеры".
16.40 "Тайга". Сериал.
17.30 "Комиссар Рекс". Сериал.
18.30 "Пирамида". Телеигра.
19.50 "Спокойной ночи, малыши!".
22.00 "Вести +".
22.20 "Исторические хроники. 1922 г. Дзержинский".

ЛАД

06.30 EURONEWS.
Техническая профилактика с 08.00 до 14.00
14.00, 20.00 Новости.
14.10 "Мультиклуб".
15.05 "Команда "SOS". Сериал.
15.30 "Не зевай!".
15.40 "Бум". Тележурнал для школьников.
16.10 Мультфильмы.
16.35 "Человек рождается для счастья". Док.фильм.
17.00 "Росчерк времени".
17.15 "Труффальдино из Бергамо". Комедия.
18.20 "Между нами, женщинами". Тележурнал.
18.45 "Черная береза". Худ.фильм.
20.15 "Колыбельная".
20.30 "Дела семейные".
21.15 "Грешная Анхелика". Сериал.
22.05 "Свободная женщина". Сериал.

НТВ

16.30 "Дикий мир: борьба за выживание. Невероятные слоны Гарамбы".
17.35 "Протокол".
18.00 "Сегодня".
18.40, 22.55 "Господа офицеры". Сериал.
19.45 "Бальзаковский возраст, или Все мужики — сво...". Сериал.
21.00 "Страна и мир".
21.35 "Красная стрела".
21.50 "Детектив Раш". Сериал.

СТВ+RenTV

06.30, 18.00 "Минщина. Люди, события, факты".
06.45 "Утро столицы".
07.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.45 "24 часа".
07.50, 20.00 "СТВ-спорт".
08.05 "Минск и минчане".
08.15, 23.05 "Технология".
08.25, 20.40 "Автопанорама".
08.45 "Закон и криминал".
09.00 "Не оглядываясь". Мелодрама.
10.35 "Черный лев". Док.фильм.
11.05 "Горячий лед".
11.25 "Кто ты, мама?". Док.фильм.
12.00 "Час суда".
13.00 "Дикая планета. Все о собаках".
13.50, 18.30 "Инструктор". Сериал.
14.50 "Мятежный дух". Сериал.
15.40 "Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры в космосе". Сериал.
16.00 "Веселые баксы".
16.15 "Тема дня".
16.50 "Игровой рефлекс".
17.00 "Крутой Уокер". Сериал.
18.15 "Здравствуйте, доктор!".
20.15 "Тема дня".
20.25 "Добрый вечер, малыш...".
20.55 "Виртуоз". Боевик.
23.15 "Проект "Отражение". "Приговор смертницы". Док.фильм.
00.00 "Секретные материалы". Сериал.
00.45 "Новости СНГ".

8-Й КАНАЛ

17.30 "Мультпарад" от "Бюргера".
17.45 "Линия смерти". Худ.фильм.
19.10 "К-видео" — "Топ-8".
19.20 "Доброе слово Василия Киселева".
19.30 "Вечный зов". Сериал.
20.45 "Вечарніца".
21.00 "Европа сегодня".
21.30 "На перепутье". Драма.

ТВ ЦЕНТР

04.45, 06.30 "Настроение".
07.35 Газетный дождь.
07.45, 18.55 "Тайный знак-3". Сериал.
09.40 "Телемагазин".
10.00, 13.00, 17.00. 21.00 События. Время московское.
10.15 "Дата".
11.10 "Песочные часы".
11.40 "Квадратные метры".
12.00 "Доходное место".
12.05, 23.00 "Петровка, 38".
12.25 "Деловая Москва".
13.15 "Инспектор Кресс". Сериал.
14.20 "Как добиться успеха".
14.30 "Мода non-stop".
15.00 "Регионы: прямая речь".
15.30 "Ступеньки".
16.00 "Уголовная полиция". Сериал.
17.15 "Русский век".
18.00 "Страсти по Саломее". Сериал.
18.50 "Пять минут деловой Москвы".
21.40 "Материк".
22.30 "Времечко".
23.20 25-й час. События. Время московское.
23.45 "Супердиск".
00.00 "По закону". Сериал.
01.00 "Синий троллейбус".

EUROSPORT

09.30 Экстремальный спорт. "Молодежная зона".
10.00, 02.00 Футбол. История чемпионата Европы.
10.30 Олимпийские игры. "Цель — Афины".
11.00 Мультиспорт. "Всякая всячина".
11.30 Футбол. Час Лиги чемпионов УЕФА.
12.30 Футбол. Евроголы.
13.30, 14.30 Футбол. Легенды чемпионата Европы.
15.30, 16.30 Велогонки. Тур Италии.
18.30 Футбол. История чемпионата Европы.
19.00 Футбол. Поколение чемпионов ЕВРО-2004.
19.30 Ралли. Чемпионат мира на Кипре.
20.30 Мультиспорт по средам.
20.45 Гольф. Турнир "БМВ Оупен" в Китае.
21.15 Гольф. Турнир PGA в США.
22.15 Олимпийские игры. Олимпийский журнал.
22.45 Снукер. Обозрение сезона.
00.45 Новости "Евроспорта".
01.00 Сумо. Гранд-турнир (Башо).

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04, 206-69-06.
E-mail: nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Нумар газеты аддрукаваны з дыяпазітываў заказчыка на ААТ «Красная звезда», 220073, г.Мінск, 1-ы Загарадны завулак, 3. Падпісаны ў друк у 15.00. Аб'ём 2 друк. аркушы. Тыраж: 27 510 экз. Заказ № 649.